

Komárom-Esztergom megyei könyvtárszakmai folyóirat
A Téka Téma utódja

<http://kemlib.jamk.hu>

kemlib@jamk.hu

Kiadja a József Attila Megyei és Városi Könyvtár

2800 Tatabánya, Fő tér 2. **Felelős kiadó** dr. Voit Pál igazgató

ISSN 2062-5782

Felelős szerkesztő: Szilassi Andrea. **Rovatvezetők:**

Erősné Suller Ildikó, Dr. Horváth Géza, Kissné Anda Klára, Szilassi Andrea, Vitéz Veronika.

Design: Török Csaba. **Műszaki szerkesztő:** Szilassi Andrea

Megyei könyvtárkép

Tatabánya

Dr. Voit Pál – Feketsné Kisvarga Anita:

A nemzetiségi ellátás és a KSZR 4-9. oldal

Szilassi Andrea:

7Határon innen és túl – Fókuszban az internet-használat 10-13. oldal

Petényi Erzsébet:

Könyves vasárnap – a hagyományok jegyében 14-15. oldal

Pap Zsuzsanna:

A 13. Országos ODR-konferencia 16-20. oldal

Nagy Edit:

Októberi kiállítás a Könyv-Kép-Tár Galériában 21. oldal

Nász János:

Öko-est Gulyás Emesével – Háztartászöldítés örömmel..... 21-22. oldal

Dorog

Mucha Ildikó:

Felújítás közben..... 23-24. oldal

Esztergom

Szűcs Katalin:

Októberi rendezvények az esztergomi könyvtárban25-28. oldal

Tata

Petrozsényi Eszter:

Színek az életemből – Bács Ferenc emlékest29. oldal

Oroszlány

Takács Tímea:

Így írnak ők – Gárdonyi Géza születésének 150. évfordulójára emlékeztek az oroszlányi könyvtárosok 30-31. oldal

Naszály

Kristófné Szabó Szerafina:

„Fülke muzsika szól a naszályi könyvtárban31. oldal

Gyereksarok

Zantleitnerné Szebenyi Zsuzsanna:

Muzsika lakik mindenhol (Tatabánya) 32. oldal

Goldschmidt Éva:

Schmal Rózával böngészünk a könyvtárban (Tata) 33-34. oldal

Honismeret, helyismeret

Dr. Horváth Géza:

Recenzió Simonik Péter: A Népháztól a Gőzfürdőig című könyvéről 35-36. oldal

Óvári Zsuzsanna:

A Helytörténeti Kerekasztal 56. Vándorgyűlése Epölön 37. oldal

Egyesületi élet

Kissné Anda Klára:

Eltérő társadalmi csoportok a könyvtárban 38. oldal

Elektronikus könyv, könyvtár és kommunikáció: Regionális konferencia Győrben 38-41. oldal

Egyesületi színházbérlet 41. oldal

Beszámoló és jövő évi tervek az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet

taggyűléséről 41-42. oldal

Klikk

Vitéz Veronika:

Az online közösségi tudás építő ereje – Crowdsourcing kezdeményezések 43-48. oldal

Szilassi Andrea:

Családfakutatás számítógépes segítséggel 49. oldal

Hírünk az országban

Gulyás Jánosné:

Októberi válogatás 50. oldal

A nemzetiségi ellátás és a KSZR

DR. VOIT PÁL,

FEKETSNÉ KISVARGA ANITA

A József Attila Megyei és Városi Könyvtár 2013. október 7-én rendezte meg *Könyvtárak az emberi kapcsolatokért – Fókuszban a nemzetiségi ellátás* című konferenciáját. Hagyomány a megyei könyvtárban, hogy az őszi könyvtári hetet szakmai nappal indítja, melyre idén is sokan fogadták el a meghívást Komárom-Esztergom megye könyvtárosai mellett többek között a Révkomáromi Szinnyi József Könyvtár igazgatója és két munkatársa.

A szakmai nap délelőtti programjának első felszólalója, **dr. Voit Pál**, a Könyvtár igazgatója volt. Köszöntő beszédében a meghívott előadók bemutatása után a konferencia témájául választott nemzetiségi könyvtári ellátás fontosságára, és a téma aktualitására hívta fel a figyelmet a 2011. évi népszámlálási adatok tükrében¹. Az igazgató elmondta, hogy a „könyvtárak az emberi kapcsolatokért” jelmondatnak nagyon sok szintje van az életünkben, és amikor egy társadalmi-politikai vetületben gondolkodunk, akkor elsősorban a határon

túli könyvtárak segítése kapcsán van tennivalónk. De ugyanilyen hangsúlyos a hazánkban élő nemzetiségek könyvtári ellátásával foglalkozni, hogy a mérleg egyensúlyban legyen. Ezen túl, van szakmai indoka is a konferencia témaválasztásának. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer megalkotásáról szóló 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet új helyzetet teremt a kistérségi ellátásban – így a nemzetiségek által lakott településeken is. A harmadik indok az, hogy Komárom-Esztergom megyének 76 települése van, s ezek több mint egy harmada nemzetiségi település: 15 német és 9 szlovák község.

A XLII. Komárom-Esztergom Megyei Könyvtári Hetet **Bereznai Csaba** Tatabánya Megyei Jogú Város alpolgármestere nyitotta meg. Cicerót idézte: „Szoba könyv nélkül olyan, mint test lélek nélkül.” A könyvtár ezek szerint lelkek tára. Fontossága éppen ezért megkérdőjelezhetetlen. De a könyvtár csak akkor váltja be értékmegőrző

¹ 2011. évi népszámlálás. 3. területi adatok. 3.12.

Komárom-Esztergom megye. Veszprém, 2013. Központi Statisztikai Hivatal 218 o,

és értékközvetítő szerepét, ha van olvasója, vannak könyvtárhasználók. A megváltozott olvasói szokások és információkeresési technikák között ez nem kis feladat – állapította meg az alpolgármester, aki hitet kívánt a mindennapi munkához a könyvtáros szakma képviselőinek, és jó tanácskozást minden meghívottnak.

A konferencia struktúráját a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési biztosának 2010-ben kiadott jelentésére alapoztuk, hisz olyan kérdéseket tett fel a jelentés, mint „A hazai nemzeti és etnikai kisebbségi közösségek anyanyelvű irodalommal való ellátása miképpen van szabályozva?; A kialakított rendszer a valós igényekre épül-e?; Hol, mennyi, milyen szerkezetű, összetételű nemzetiségi könyvállományt találunk?; Az olvasók milyen típusú nemzetiségi dokumentumot keresnek, a nemzetiségi állomány mely részére nincs valós igény?; A nemzetiségi könyvellátás ügyében a közkönyvtári rendszernek melyek a jövőbeni feladatai, a feladatok között milyen prioritások lehetségesek?”

A szakmai előadások sorát **Székely András Bertalan** közigazgatási főtanácsadó nyitotta meg, az EMMI Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság képviselőjében, aki dr. Latorcai Csaba helyettes államtitkár előadását tolmácsolta. A prezentáció a kormány nemzetiségi politikája révén elért országos és nemzetközi eredményeket, jogszabályváltozásokat sorakoztatta fel. Felhívta a figyelmet arra, hogy a 2011-es népszámlálási adatok alapján többen vallották magukat valamilyen nemzetiséghez tartozónak, 10 év alatt közel másfélszeres növekedés tapasztalható. Szólt a nemzetiségi támogatáspolitikáról, az Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszer (EPER) működéséről. Elmondta, hogy több országban (Horvátország, Szerbia, Szlovénia) a magyar modell alapján alkották meg a nemzetiségek országos

képviselőinek rendszerét és kulturális autonómiájának a lehetőségét. Kiemelte, hogy a megyei könyvtáraknak kulcsfontosságú szerepe van a nemzetiségi könyvtári ellátásban.

Mender Tiborné, az Országos Idegennyelvű Könyvtár főigazgatója *A nemzetiségi könyvtári ellátás koordinálása és centralizált fejlesztési lehetőségei* című előadásában az OIK munkájával és a nemzetiségi dokumentum-ellátás módozataival ismertette meg hallgatóit. Kitért arra, hogy az egyetemi hallgatóktól kezdve, a fordítókön át, a hazánkban tartózkodó külföldiek kiszolgálása a feladatuk. A nemzetiségi ellátásban az évi 5 millió forintos állami keret oszlik meg a 19 megyei könyvtár, az FSZEK és az OIK között. Felhívta a figyelmet arra, hogy a KSZR keretében nagyobb szabadságot adó szerzeményezésnél érdemes felmérni, hogy a hagyományos dokumentumok vagy inkább a DVD filmek javára kellene-e fejleszteni. Felajánlotta, hogy az OIK központosított folyóirat beszerzéséhez lehet kapcsolódni, amely a nagyobb tétel miatt kedvezőbb beszerzési árat tesz lehetővé. Megtudhatták a jelenlévők, hogy a központi keret megyékre eső részéből (esetünkben 200 ezer forint) önállóan is lehet szerzeményezni. Sajnálatosnak nevezte, hogy a nemzetiségi

ellátásba bekapcsolódó nemzetiségi önkormányzati könyvtárak legtöbbje nem szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén.

Feketsné Kisvarga Anita, a Megyei ellátási csoport vezetője a József Attila Megyei Könyvtár által 1995-ben, 2009-ben és 2013-ban lebonyolított felmérések eredményeit mutatta be *A megyei nemzetiségi könyvtári ellátás vizsgálatának adatai* című prezentációjában.

Előadásában választ adott arra, hogy miért is kell fókuszálnunk a nemzetiségiekre, miért kell a könyvtáraknak szerepet vállalni a nemzetiségi hagyományok és –kultúrkincs ápolásában?

A KSH adatai szerint megyénkben 20.631 nemzetiségi él, közülük 10.930 német, 3.537 szlovák nyelvű. Ezzel összefüggésben kitért a kisebbségi ombudsman jelentésére, amely megállapítja:

- A nemzetiségi könyvtári rendszer és ellátás színvonala *adathiány* miatt nehezen meghatározható.
- A közkönyvtárak a nemzetiségi állományaikról bontott adatot nem gyűjtenek.
- Nincsenek adatok a használókról, az olvasói igényekről.
- A vizsgálat során szerzett, gyakran becsült adatokból arra lehet következtetni, hogy a könyvtárak

nemzetiségi állománya (különösen az ellátórendszer alapszintjén) *rendkívül alacsony, frissülésük lassú*.

- *Nincs jogszabályi kerete* annak, hogy a kisebbségi önkormányzatok véleményezési jogot kapjanak a könyvtárak nemzetiségi állományának alakításakor.

Ezek után részletesen bemutatta a Megyei Könyvtár nemzetiségi körben végzett felméréseit. Öröndetes, hogy amíg 1995-ben 50 %-os, 2009-ben 60 %-os, 2013-ban 87 %-os volt a válaszadás aránya.

A 2013-as vizsgálatban részt vevő könyvtárak jellemzői:

- 15 *német nemzetiségi* állománnyal rendelkező könyvtárból 13, a megkérdezett 8 *szlovák nemzetiségi* állománnyal rendelkező települési könyvtárból 7 *töltötte ki* a kérdőívet.
- A felmérésben 16 *községi könyvtár*, 1 városi könyvtár, 1 *városi fiókkönyvtár* és a *megyeszékhely 2 fiókkönyvtára* vett részt. (Egy településen német és szlovák nemzetiségű lakosság is él).

Az vizsgálat részleteinek bemutatása a www.jamk.hu/?q=kszs oldalon található.

A kérdőív az alábbi témacsoportokat tartalmazta:

1. A települések népességi adatai – a lakosság száma, a nemzetiségi lakosok aránya, a nemzetiségi önkormányzatok száma.
2. A nemzetiségi oktatás adatai.
3. A nemzetiségi hagyományok, és - kultúra ápolásának szinterei.
4. A nemzetiségi állománnyal rendelkező települési könyvtárak adatai.

5. A megkérdezettek észrevételei – nyitott kérdés.

Az előadó az alábbi következtetéseket vonta le a vizsgálat alapján:

- A **nemzetiségi oktatás** helyzete – nagyon jó.
- A közösségi szinterek, a hagyomány-ápoló kulturális programok a **nemzetiségi identitástudatot erősítik**.
- A nemzetiségi gyökerű könyvtár-használók aránya a regisztrált olvasók arányával a lakossági megoszlást követi, de a **nemzetiségi nyelven olvasók száma településenként átlagosan 14 fő a 3890 regisztrált olvasóból**.
- A könyvtárak általában **nem gyűjtenek adatokat** a nemzetiségi állománnyal és az állományt használókkal kapcsolatban.
- **Kevés**, sok helyen **hiányzik** a nemzetiségi állomány gyarapításához a keret.
- **Kicsi a kereslet** a nemzetiségi dokumentumok iránt.

A prezentáció végén a Megyei ellátási csoport vezetője a nemzetiségi ellátás javítását célzó javaslatokat tett, mind a Megyei Könyvtár, mind a települések számára:

Mit tehet a József Attila Megyei Könyvtár?

- Éljen a TextLib megyei szintű kiépítésének lehetőségével a nemzetiségi állományadatok követése céljából is.
- Folytassa az OIK-kal kiépült jó kapcsolatot, keresse a szakmai továbbképzéseken való részvétel lehetőségét.
- Szervezzon képzéseket.

- Reagáljon az ombudsmani jelentésben olvasható észrevételre: "Nincs elég reklám, nincs elég propaganda sem a nemzetiségi állományokról a könyvtárak honlapján, s más „üzenetküldő csatornáin”.

Mit tehetnek a települési könyvtárak?

- Mérjék fel a nemzetiségi óvodák, iskolák, olvasók igényeit.
- Szervezzon a nemzetiségi kultúra ápolását támogató programokat. Keressék az együttműködést a helyi művészeti csoportokkal, hagyományőrző együttesekkel.
- Ápoljanak intenzív kapcsolatot a nemzetiségi önkormányzatokkal, állománygyarapításkor biztosítsanak számukra véleményezési lehetőséget.

A szünet utáni korreferátumok a nemzetiségi települések könyvtári ellátásáról és a potenciális lakossági igényekről szóltak. Két-két, szlovák és német nemzetiségek lakta település képviselője, könyvtárosa számolt be lakóhelye hagyományairól, kulturális életéről, a nemzetiségi nyelv ápolása és a nemzetiségi

identitástudat megerősítése terén tett erőfeszítéseiről.

Voit Pál felvezetőjében elmondta, hogy a nemzetiségi ellátás esetében is gondot kell fordítani a lakosság korösszetételére és iskolázottságára. Komárom-Esztergom megyében a KSH adatai szerint a német és szlovák településeken a korátlag magasabb a megyeinél, a német területeken az érettségivel és diplomával rendelkezők aránya magasabb a megyei átlagnál.

Elsőként Csolnok (Tscolnok) könyvtárvezetője, **Kovács Dorottya** beszámolóját hallgathattuk meg. Csolnok német nemzetiségű lakossága a könyvtáros becslése szerint a teljes települési lakosság 41 %-a. Számos hagyományörző programról, művészeti együttesről hallhattunk, és a települési könyvtár helyzetéről is képet kaphattak az érdeklődők. Megtudhattuk, hogy a nemzetiségi állomány nem frissül kellő ütemben, a dokumentumok iránti kereslet jelenleg igen alacsony.

Bendur Istvánné, a piliscsévi Kálmánfi Béla Művelődési Ház és Könyvtár vezetője egy szlovák nemzetiségű település képviseletében érkezett konferenciánkra. A község kulturális életének bemutatását a piliscsévi táj és a helyi közösségi élet eseményképei színesítették. Piliscsév (Čív) 2400 lelkes településén körülbelül 26 %-os a szlovák nemzetiségi gyökerekkel rendelkezők aránya. A szlovák hagyományok ápolását célzó programok rendszeres találkozási lehetőséget biztosítanak nemcsak a nemzetiségi, hanem a teljes települési lakosság körében.

Tarján (Tarián) község képviseletében **Marx Ernő**, a település polgármestere egy frissen elkészült filmrészlettel érkezett a szakmai napra, amely a község története mellett a tarjáni kulturális sokszínűségről tájékoztatta a hallgatóságot. Az előadás második felében polgármester úr – az egyéb elfoglaltsága miatt

megjelenni nem tudó - tarjáni könyvtáros kolléga, **Bula Imréné** gondolatait osztotta meg a szakmai közönséggel. A tarjáni könyvtár azon községi könyvtárak egyike, ahol a dokumentum-ellátás folyamatosan frissülő állományt eredményez. A német nemzetiségi dokumentumok száma a főként testvér-települési támogatások jóvoltából magas a könyvtárban. A könyvtár forgalma kielégítő, de a német nyelvű dokumentumok iránt kicsi a kereslet.

A korreferátumok sorában utolsóként **Kutenics Szilvia**, a vértesszőlősi (Sileš) Szlovák Kisebbségi Önkormányzat képviselője, a Vértesszőlősi Általános Iskola szlovák nyelvtanára szólalt fel, aki előadásában a helyi nemzetiségi oktatás magas színvonala mellett a könyvtár nemzetiségi állományának kicsinységét emelte ki.

A korreferátumokból szinte egységesen rajzolódott ki az a kép, ami az olvasás csökkenését, a nemzetiségi irodalom iránti érdektelenséget mutatta. Mindenki egyetértett abban, hogy elsősorban a települések előregedése lehet a csökkenés háttérében, illetve az az általánosnak tekinthető jelenség, hogy az idősök által használt „beszélt nyelv” nem azonos az irodalmi nyelvvel. Szintén egységes volt az álláspont abban, hogy a fiatalabb generációk új lehetőségek hordozói a nemzetiségi településeken is. „Az olvasás igénye nem a könyvtárban születik” – ahogy egyik előadónk megfogalmazta. Ezért azokon a településeken, ahol az iskolai- és a községi könyvtár kapcsolata szoros, már konkrét eredmények is kimutathatók.

A Megyei Könyvtár igazgatója a konferencia zárásaként a szakmai napon kapott visszajelzések és saját meggyőződése alapján is hasznosnak és tartalmasnak ítélte a konferenciát, mely bemutatta a nemzetiségek könyvtári ellátásának teljes palettáját a jogszabályi környezettől kezdve, a kormányzati és minisztériumi háttéren és az ellátás országos

koordinációján át a községi könyvtárakban tapasztalható dokumentum-ellátásig.

Összefoglalójában ajánlásokat is megfogalmazott, mely szerint:

- Hasznos lenne a Komárom-Esztergom megyei felméréshez hasonlóan országos igénykutatást végezni nemzetiségi könyvtári ellátás terén, részben segítve ezzel egy reális használói kép kialakítását, részben az OIK állományépítő munkáját.
- Kíváncsinos lenne, ha a készülő könyvtári stratégia és a nemzetiségi stratégia összhangba kerülne egymással, mert a kapcsolódási pontok adódnak.
- A következő évben értékelni kell azt, hogy a KSZR keretein belül nagyobb önállóságot kapott települési könyvtárak hogyan éltek a lehetőséggel a beszerzendő dokumentumok összeállításában, a dokumentum típusokon belüli arányt megváltoztatták-e, s milyen irányba?

Az ombudsmani jelentés megállapítása szerint: „Biztos, hogy a kis nemzetiségi állományok és a lassú frissülés is negatívan hatnak az olvasottsági mutatókra.” Illetve: „Nyilvánvaló az is, hogy az olvasók korosztályi összetételének és az ebből fakadó igényeknek a jelenlegi szerkezetű könyvállományok nem felelnek meg.” Ezen, most van lehetőség változtatni, javítani!

A szakmai nap a József Attila Megyei és Városi Könyvtár az idén megalakult Megyei ellátási csoportjának bemutatkozásával, a kistépülési könyvtárosok továbbképzésének keretében, a megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer gyakorlati megvalósulásának ismertetésével folytatódott. A József Attila Megyei Könyvtárral 2012-ben szolgáltatási megállapodást kötött 56 könyvtár munkatársai és az önkormányzatok képviselői az eddigi együttműködés során

felmerülő kérdések megválaszolására is kaptak lehetőséget. Kiemelten foglalkoztunk az 5 éves fejlesztési terv összeállításával, amelyhez a települések igényeinek, szakmai elképzeléseinek megfogalmazása szükséges. A cél az, hogy a periódus végére minden településen egységes informatikai rendszerben, közös hozzáféréssel, minden dokumentum visszakereshető legyen.

Felhívtuk a figyelmet a határidők betartásának fontosságára, mert ebben az évben a rendelet megjelenésének időpontja és a közbeszerzési eljárás lefolytatása miatt feltorlódtak a munkafolyamatok. Bár a települési könyvtárosokra és a megyei feladatokat ellátó munkatársakra nézve is többlet terhet jelent a feladat végrehajtása a szigorú feltételek miatt, a fontos az, hogy az olvasók, a könyvtárlátogatók több értéket kapnak, mint korábban.

A sokszínű tematikával megvalósuló szakmai nap jól illeszkedett a József Attila Megyei Könyvtár őszi könyvtári hetet megnyitó konferenciáinak sorába – immár 42. alkalommal, és egyike volt azon könyvtárszakmai tanácskozásoknak, melyek ténylegesen hasznosnak bizonyultak. Az Országos Könyvtári napok jelmondata nem csak szlogen maradt. A révkomáromi Szinnyi József Könyvtár igazgatónöje **Alžbeta Littvová**, felajánlotta konkrét segítségét a vértesszőlősi könyvtárnak a szlovák nyelvű dokumentumok gyarapításához.

Könyvtárak az emberi kapcsolatokért – emberek a könyvtári kapcsolatokért!

A fotókat Török Csaba készítette.

7Határon innen és túl – Fókuszban az internet-használat

SZILASSI ANDREA

Ez a program hagyományosan visszatérő esemény a **József Attila Megyei és Városi Könyvtár Népház Úti Fiókkönyvtárában** az Országos Könyvtári Napok részeként. 2013. október 12-én az előadástémákat ismét széles körből válogattuk, hogy a program összességében színes és vonzó legyen, ugyanakkor hasznos információkat is nyújtson a résztvevőknek. A 41 vendég közül 16 városhatárunkon túlról érkezett (*Budapest, Tata, Szomód, Szárliget, Tardos, Dunaalmás, Komárom*). A 6 ismeretterjesztő előadás mellett kötetlen beszélgetésekre és vendéglátásra is lehetőséget adtunk. A programról készült fotógyűjtemény megtekinthető itt: <http://www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/72> Az előadások prezentációi megtalálhatóak honlapunkon itt:

<http://www.jamk.hu/?q=hu/node/2808>

Megnyitójában **dr. Voít Pál** igazgató arról beszélt, hogy az idei Könyvtári hét jelmondatához igazodva ez a rendezvény az emberi kapcsolatok közösségi formáinak informatikai alapú sokszínűségét mutatja be, azokat a lehetőségeket, amelyek az emberek közös tevékenységeit segítik, hasznosabbá teszik, tudásukat bővítik. Örömet fejezte ki, hogy az olvasásnépszerűsítő és környezettudatos rendezvényeik mellett a homo internektikusokat sem hanyagolják el. Tudomásul kell venni, hogy mai kor gyermekei digitális bennszülöttek, a felnőttek csak digitális bevándorlók lehetnek. Felvázolta a digitális remetektől kezdve a digitális felfedezők és digitális nomádok

jellemzőin át az információs társadalom ideális polgárainak a digitális telepeseinek a tulajdonságait. Utalt rá, hogy nem véletlenül foglalkozik a rendezvény hat előadásából három, valamilyen informatikai veszéllyel vagy annak elhárításával.

Áttekintés és kedvcsináló az előadások témáihoz:

Magyari Gábor középiskolai tanár, egyben a Neumann J. Számítástechnikai Társaság K-E megyei elnöke

Élet a felhőben, avagy mindent, mindig, mindenhol – Lehetőségek és kockázatok

Felhőalapú szolgáltatásokat ingyen és bérleti díjért is kínálnak a vállalati szektornak, valamint a széles felhasználói közönségnek. Ezek lényege, hogy a szolgáltató biztosítja a tárhelyet és a titkos hozzáférési módot a felhasználóknak. Általában irodai szoftvercsomagot is kínálnak, amely azonban csak online használható. Bizonyos szolgáltatók egyéb vonzó szolgáltatásokat, szoftvereket is rendelkezésre bocsátanak. Ugyanakkor lehetővé teszik a kooperatív munkát: hogy egy dokumentumon

egyidejűleg akár több személy is dolgozhasson – a dokumentum tulajdonosának felhatalmazása alapján. A felhőben tárolt dokumentumok bárhol is elérhetők, ahol számítógép / okostelefon és internetkapcsolat van. Könnyedén megoszthatjuk az itt tárolt dokumentumokat másokkal, vagy elzárhatjuk mindenki elől. Előadásának prezentációja megtekinthető itt: http://prezi.com/evopxzmjdx/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Boldog Ferenc középiskolai tanár és rendszerinformatikus, **Fellner Jakab** Szakközépiskola, Tatabánya

A rendszer-helyreállítás eszközei a Windowsban – mielőtt még bekövetkezne egy összeomlás

A számítógépet vásárlókat senki sem figyelmezteti az üzletben, hogy már nincs operációs rendszerlemez mellékelve a csomaghoz. A számítógép bizonyos időközönként azért jelez, hogy kellene biztonsági másolatot készíteni a számítógépen található operációs rendszerről, az illető programokról. Az ACER notebookokhoz például 4 DVD-re van szükség ehhez a művelethez, amelyben még nincs is benne a felhasználó saját könyvtára. A számítógépezők jelentős része viszont csupán használni, élvezni szeretné gépét, és nem fordít figyelmet a karbantartó és újratelepítést szolgáló műveletekre. Áramkimaradás miatt bekövetkezett fájlsérülések és vírusfertőzés következtében viszont könnyen előállhat a helyzet, hogy újra kellene telepíteni a Windowst. Akinek hiányoznak az előzőleg DVD-re írt lemezei, az nem tudja a megvásárolt operációs

rendszerét visszatelepíteni gépére. Újat venni drága, az illegálisan beszerzett szoftver viszont nem engedi frissíteni magát. Ez pedig a számítógép sérülékenységet, veszélyeztetettségét eredményezi. Megjegyzem, ezek a cikkíró gondolatai e témáról. Boldog Ferenc előadásának prezentációja megtekinthető itt:

[http://www.jamk.hu/sites/default/files/eloadas_rendszerhelyreallitas_a_windows-ban_\[Írásvédtett\].pdf](http://www.jamk.hu/sites/default/files/eloadas_rendszerhelyreallitas_a_windows-ban_[Írásvédtett].pdf)

Csonkáné Huszár Anita, Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság

Az internet veszélyei egy rendőr szemével

20-30 évvel ezelőtt a számítógépes bűnözés még kimerült a felhasználók gépére juttatott rosszindulatú programok által okozott károkból. Napjainkra jelentős és széles körű kategóriát képez a bűnügyek között. Ez az előadás azokat a leggyakoribb problémákat taglalta, amelyeknek az átlagos felhasználók lehetnek kárvallottjai. Kiemelten foglalkozott a gyermekeket és fiatalokat érintő veszélyekkel, így pl. a játékfüggőséggel vagy a pedofíliával. Az adathalászat különböző válfajai, illetve az internetes csalások pedig minden korosztályt érinthetnek. Az előadó foglalkozott a letöltések jog szerinti megítélésével is. Beszélt még a honlapok és levelezőrendszerek feltöréséről, illetve a csevegő oldalakon, közösségi hálózatokon előforduló veszélyekről. Minden problémához hozzáfűzte tanácsait is, amelyet prezentációjában is olvashatunk: [http://www.jamk.hu/sites/default/files/internet_veszelyei_\[Írásvédtett\].pdf](http://www.jamk.hu/sites/default/files/internet_veszelyei_[Írásvédtett].pdf)

Geoládázás: természetjárás, rejtvényfejtés és kincsvadászat internetes segítségével

A geoládázás vagy geocaching egy szabadidős tevékenység, hobbi. Játéknak is tekinthető, amely egyesíti a modern technikát (GPS, internet) a kincskeresés ősi szenvedélyével. A geoládázásban jártas ún. "kesser" elrejt egy időjárásálló ládikát / dobozt egy alig észrevehető, különleges helyen, amelyre valamiért szeretné mások figyelmét felhívni. Lehet ez a hely egy történelmi, kulturális, földrajzi, vagy helyi nevezetesség, érdekesség. A kesser GPS vevőkészüléke segítségével beméri a láda pozícióját, a láda koordinátáit, majd a helyszín leírásával, képekkel együtt közzéteszi a játék internetes honlapján. A megtalálás azonban nem is olyan egyszerű, mivel a GPS vevőkészülék távolságot és irányt jelez, nem pedig útvonalat. A koordináták mellé adott leírást az interneten a közösség tagjai kiegészíthetik hasznos megjegyzésekkel, amelyek segítik a megtalálást. A szerencsés megtalálók kivehetik a benne rejtőző apró ajándékot, de cserébe egy újat kell benne elhelyezniük. Ezután a szintén benne rejlő jelszóval a hivatalos honlapon logolják - ezzel bizonyítva, hogy valóban megtalálták. A geoládát kereső mindeközben természetben jár, kikapcsolódik a hétköznapi farsztó rutinjából. Előadásának prezentációja megtekinthető itt:

[http://www.jamk.hu/sites/default/files/Geoládázás \[Írásvédett\].pdf](http://www.jamk.hu/sites/default/files/Geoládázás%20-%20Pohner%20Lászlóné.pdf)

Az online közösségi tudás építő ereje – Crowdsourcing kezdeményezések

A közvélekedés hajlamos az online közösségi hálózatokról olykor negatív jelzőkkel nyilatkozni, velük szemben óvatosságra, távolságtartásra inteni. A crowdsourcing egy nagyszerű ellenpélda ennek cáfolatára. A kifejezést csoportos ötletelésnek, ötletbörzének is fordítják. Lényege, hogy a közösségekben, a tömegben rejlő látens tudást és innovációs készséget hasznosítva találhatunk gyors és hatékony megoldást egy-egy bonyolult kérdéskörre vagy problémára. Az eredményesség kulcsa abban rejlik, hogy munkatársi csoportokon és szakmán kívülről is jöhetnek ésszerű, néha meglepő ötletek, észrevételek, javaslatok adott problémákra. Máskor a kihelyezett, nagy számban végzendő önkéntes munka jelenti a célt. Nonprofit szervezetek, vagy profitorientált vállalatok alkalmazzák ezt a web kettes megoldást innovációs eszközként. Alkalmazásának módja, hogy nyílt, vagy zárt kiírás alapján bevonnak egy online közösséget egy megoldatlan probléma rendezésére, egy cél elérésére. A megoldási javaslatokkal egy tudásbázis épül, és a közösség tagjait egymás ötletei, javaslatai is inspirálják. Amit néhány ember nem tud önállóan megoldani, arra egy együtt gondolkodó közösségnek nagyobb az esélye. Előadásának prezentációja megtekinthető itt:

http://prezi.com/ghmuvwgpbzms/crowdsourcing/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Szilassi Andrea informatikus könyvtáros, JAMK

Könyvolvasás 2.0 – Eszközök, szoftverek és webes támogatás az irodalom kedvelőinek

Könyvtárosként és felelősen gondolkodó emberként egyaránt fontos időnként számba venni és népszerűsíteni az olvasás jótékony hatását. Hiszen szórakoztató és hasznos tevékenységek garmada áll rendelkezésre szabadidőnk eltöltésére, és ebben a versenyben az olvasásra fordított idő évről-évre visszaszorulni látszik. De vajon tényleg leáldozóban van a papíralapú könyvkiadás jövője? Vagy csak újabb metamorfózison mennek át az írott gondolatok, mint történt ez az agyagtáblák és papirusztekercsek ideje óta többször is. Erre utal az az információ is, hogy az egyik legnagyobb online kereskedő cég, az Amazon 2011 óta nagyobb forgalmat bonyolít le e-könyvekből, mint nyomtatott kötetekből. Az

Amazonnak megéri olcsóbban adni az e-könyv olvasó készülékét a tényleges árnál!

Ez az előadás számba vette a digitális szövegek olvasásához alkalmas különféle technikai eszközöket, illetve az elektronikus könyvek hátrányát, előnyét - összevetve a hagyományossal. Ajánlottunk néhány elektronikus könyvtárat, online közösséget és honlapokat, amelyeket hasznos megismerni az érdeklődőknek. Persze ezzel nem szeretnénk könyv nélküli otthonokra buzdítani, de mindenképpen adekvát megoldást kínál az e-könyv olvasás a mai rohanó világunkra, anyagi korlátainkra és megtelt könyvespolcainkra.

Az előadás prezentációja megtekinthető itt:

http://www.jamk.hu/sites/default/files/Könyvolvasás_2.0.pdf

A fotókat Török Csaba és Szilassi Andrea készítette.

Könyves vasárnap – a hagyományok jegyében

PETÉNYI ERZSÉBET

A 42. Komárom-Esztergom megyei könyvtári héten, a Könyvtárak összefogása az emberi kapcsolatokért országos könyvtári napok keretében immár 7. alkalommal zajlottak meg a könyves vasárnap eseményei. A könyvtári hét, a könyves vasárnap programjai az egész megyében az NKA pályázaton nyert támogatásból valósulhattak meg.

A József Attila Megyei Könyvtár munkatársai kezdettől fogva, már a 2007-ben rendezett könyves vasárnapon is nagy lelkesedéssel vettek részt, szervezték a programokat. Azóta is fontosnak tartjuk a csatlakozást az országos akcióhoz. Évről-évre bebizonyosodik, hogy olvasóink is várják ezt a vasárnapot. Számítanak a kedvezményekre és szívesen látogatják programjainkat. Igyekszünk minden érdeklődő számára érdekes, változatos programokat szervezni. Évek óta visszatérő szereplőink, lelkes közreműködőink mellett mindig akadnak új jelentkezők is. Az idei könyves vasárnapon sem volt ez másként.

A Tatabányai Egyesített Bölcsődék Székhelyintézménye két kisgyermeknevelője és a Sárberki Óvoda Szivárvány Óvoda Telephely Rumli Bábcsoportja évek óta szórakoztatja a legkisebb korosztályt meséivel, előadásaival ezen a jeles napon.

Idén is arra törekedtünk, hogy a könyvtár mindegyik részében folyamatosan legyen valamilyen műsor, tevékenység.

Az ajtóban kihelyezett könyv cserebere polcon elcserélhető könyvek fogadták a vendégeket.

A reggeli mese és bábozás után a gyermekkönyvtárban gyermekrajz illusztrációt készítettek a gyerekek a Vértess Agorája munkatársainak irányításával a Weöres Sándor emlékkönyvbe. Végeredményként két vershez születtek gyönyörű alkotások.

Eközben a könyvtár olvasóterében fejlesztő játékokat próbálhattak ki gyerekek és szülők a Hétmérföldes játékbolt közreműködésével. Öröm volt látni, ahogy a gyerekek anyukájukkal, apukájukkal, nagyszüleikkel együtt fedezték fel a játékokat. Akik nem fértek a játékokhoz, azok arcfestést kérhettek vagy rajzolhattak a mesesarokban. Töprengő, nézelődő felnőtteket egész nap láthattunk a sorok között; ők a könyvtárhasználati totó kitöltésével foglalkoztak.

A játékok kipróbálása után kezdődött a családi szöszmötölő a könyvtár munkatársa vezetésével. Minden alkalommal láthatjuk, hogy mennyire népszerűek ezek a foglalkozások, hogy nem csak a gyerekek szeretnek alkotni, hanem a szülők, nagyszülők is. Ötletes kreatív díszek készültek!

Délután érkezett a Bran együttes. Ír zenével és mesékkel kápráztatták el a közönséget.

A könyvtár egy csendesebb zugában grafológusunk íráselemzést végzett az érdeklődők számára.

A Bran együttes után a „Názáret” Szociális és Szolgáltató Aprótalpak Drámacsoportja adott szórakoztató műsort a tini korosztály számára.

A nap eseményeit az Öko-esték rendezvénysorozat részeként a Tudatos Vásárlók Egyesületének munkatársa szemléletes előadással zárta.

[Erről a programról részletesebben is olvashatnak e lapszámban.]

Természetesen immár hagyományosan a programokon kívül 9-17 óráig teljes körű szolgáltatást nyújtottunk olvasóinknak. A beiratkozáson, kölcsönzésen kívül még szakdolgozathoz anyagot gyűjtő olvasó is érkezett a könyvtárba.

A kedvezményes beiratkozást több mint 250 fő vette igénybe. Sokan éltek azzal a lehetőséggel is, hogy az ezen a héten későn visszahozott könyvek késedelmi díját nem kellett kifizetniük.

Az egyes programokon átlagosan 20-40 fő vett részt, közel ezren látogattak el hozzánk.

A nap végére elmondhattuk, hogy ugyan fárasztó, de sikeres, eredményes volt az idei rendkívüli vasárnapunk is.

Képek az eseményről:
<http://www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/73>

A fotókat Török Csaba készítette.

13. Országos ODR-konferencia Tatabányán

PAP ZSUZSANNA

2013. október 14-én hagyományosan a Könyvtári Hét záró rendezvényeként tartottuk meg a XIII. Országos ODR konferenciát **“Könyvtárközi kölcsönzés az olvasók szemével: Könyvtárhasználói elégedettség-mérés az ODR tagkönyvtáraiban”** címmel.

A tanácskozást **dr. Voit Pál** igazgató nyitotta meg, amely egyben egy kis visszatekintés volt a 2012. augusztusában elvégzett indirekt olvasói elégedettség-mérésről. E felmérésből képet kaptunk a könyvtárközi rendszer 2011-2012. évi működéséről, tapasztalatairól az ODR tagkönyvtárak könyvtárközi kölcsönző kollégáitól kapott visszajelzések alapján. A 2012. évi konferencián fogalmazódott meg az igény arra, hogy a következő év folyamán mindenképpen fontos lenne egy országos

vizsgálatot elvégezni az olvasók közvetlen megkérdezésével, melynek koordinálását a **József Attila Megyei és Városi Könyvtár** vállalná, és az eredményeket a 2013. évi konferencián ismertetnénk. E felmérést 2013. június és július folyamán végeztük el az Országos Dokumentum-ellátó Rendszer tagkönyvtárainak közreműködésével, így a XIII. Országos ODR konferencia fő témája e könyvtárhasználói elégedettségmérés eredményeinek ismertetése lett.

Előzmények

A konferencia első előadásában a kérdőív elkészültéről **Pap Zsuzsanna** foglalta össze a fontosabb információkat, majd ezt követően a megyei könyvtárak olvasóitól érkezett kérdőívek eredményeiről számolt be a résztvevőknek. Ezután **Dávid Boglárka**, a **Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának** osztályvezető-helyettese ismertette a felső-

oktatási könyvtárakra, majd **Haffner Rita**, a **Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központjának** osztályvezetője a szakkönyvtárakra vonatkozó eredményeket. Mivel országos felmérés lefolytatását terveztük, ezért legjobban kivitelezhetőnek az online kérdőív formát találtuk. A kérdések összeállításánál a könyvtárközi kölcsönzés folyamatát vettük alapul: a kérésindítástól a dokumentum megérkezéséig, és nem csak a kérdőív végén ajánlottuk fel az olvasóknak véleményük kifejtésének lehetőségét, hanem egy-egy kérdésre adott negatív válasz esetén is, hogy ezáltal minél több információhoz juthassunk. A kérdőív online felületét könyvtárunk rendszergazdája, Török Csaba készítette el, és tette fel a könyvtár honlapjára. A felmérés 2013. május 31-én indult, és 2013. július 31-ig tartott. Összesen 42 tagkönyvtár olvasóitól érkeztek kitöltött kérdőívek a két hónap folyamán. Sajnos 12 könyvtártól nem kaptunk egyáltalán, vagy csak egyetlen kérdőívet, de ezek mindegyike főként küldő könyvtárként funkcionál.

Értékelés

Összesen 1491 db kérdőív érkezett: ebből legtöbb a megyei könyvtárak (693 db), majd a felsőoktatási könyvtárak (662 db) és végül a szakkönyvtárak (136 db) beiratkozott olvasóitól.

A kérdőívet kitöltők több mint fele egy évnél régebben vette igénybe először a könyvtárközi szolgáltatást, és az elmúlt egy év során három hónapnál ritkábban tették ezt. Kíváncsiak voltunk arra, ha az elmúlt egy évben ritkábban vette igénybe a szolgáltatást a kérdőívet beküldő, akkor ennek mi az oka. A beérkezett válaszok több mint felénél a “nem volt rá szükségem” választ jelölték meg.

Ezt követően megkérdeztük, hogy mennyire voltak elégedettek a válaszadók a könyvtárközi szolgáltatást nyújtó könyvtáros segítőkészségével. A “teljes mértékben” választ jelölték meg legtöbbször mindhárom könyvtártípusnál: legmagasabb, 90,4%-ot a szakkönyvtárak érték el, ezt követi a megyei könyvtárak 86,15%-ka, végül a felsőoktatási

könyvtárak 80,21%-os eredménye. Arra a kérdésre, hogy mennyire kapott kielégítő választ a könyvtárközi kölcsönzéssel kapcsolatos kérdéseire? a “teljes mértékben” választ adták legtöbbször mindhárom könyvtártípusnál, de legmagasabb arányban (81,53%) a megyei könyvtárak olvasói választották ezt.

A következő két kérdés a kérésindítás módjára irányult. Elsőként azt szerettük volna megtudni, hogy leginkább milyen módon indítják olvasóink a könyvtárközi szolgáltatást. A válaszokból kiderült, hogy a személyes kérésindítás még mindig vezet mindhárom könyvtártípusnál, legmagasabb az arány a megyei könyvtárak esetében. Az e-mailen és telefonon felvett kérések száma a szakkönyvtáraknál legnagyobb arányú, az űrlapos kéréseké pedig a felsőoktatási könyvtáraknál.

A tizedik kérdés az elektronikus kérésindítási lehetőségre vonatkozott. A válaszadók több mint fele rendelkezik információval e lehetőségről vagy hiányáról: a megyei könyvtárak olvasóinak 27,5 %-a, a felsőoktatásiak 25 %-a és a szakkönyvtárak 24%-a nem tud róla, de szívesen használná.

A következő kérdés a közös katalógusok használatára irányult: használnak-e közös katalógusokat, és ha igen, melyeket. Legtöbbször a MOKKA-ODR katalógust választották mindhárom könyvtártípusnál. A közös katalógust nem használók aránya a megyei könyvtáraknál a legnagyobb, és természetesen legtöbbször a felsőoktatási könyvtárak olvasói használnak közös katalógusokat.

A 12. kérdésnél megkérdeztük, hogy mennyire tartják korrektnek a könyvtárközi kölcsönzés árait. Ez volt az első kérdés, ahol nem a “teljes mértékben” válaszokra érkeztek többségében a válaszok, hanem az “általában igen”-re. Megnyugtató, hogy az elégedetlen válaszadók aránya

10 % alatti minden könyvtártípusnál.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mennyi az a maximális összeg, amelynél még igénybe vennék

a különböző formában (könyvkölcsönzés eredetiben belföldről-külföldről, cikkmásolat belföldről-külföldről) kért könyvtárközi szolgáltatást. A válaszok 0-20000,- Ft-ig érkeztek, a válaszok átlagából kimutatható, hogy a felsőoktatási könyvtárakban hajlandóak mindegyik kategóriában a legtöbbet fizetni.

A 14. kérdésnél megkérdeztük az olvasóinkat, hogy milyen témájú dokumentumokat szoktak könyvtárközi kölcsönzéssel kérni. Mindhárom könyvtártípusnál a legtöbb válasz a szakkönyvekre érkezett: a felsőoktatási és szakkönyvtárak esetén az arány 90 % feletti, és nem meglepő, hogy a megyei könyvtárak esetén is 73,7 %.

A következő kérdésben a könyvtárközi szolgáltatás formájára kérdeztünk rá. Továbbra is vezet az eredeti formára indított kérések száma minden könyvtártípusnál, a felsőoktatási és szakkönyvtáraknál a digitális másolat megelőzte a fénymásolatét.

A 16. kérdésnél adott válaszokból kiderült, hogy mindegyik könyvtártípusban amilyen formában kérte a dokumentumokat az olvasó, abban kapta, és az arány a megyei könyvtáraknál a legjobb.

Ezt követő kérdéssel információt szeretnénk volna kapni arról, hogy az olvasók igényeltek-e a kérésteljesítés állásáról tájékoztatást. A válaszadók kevesebb mint fele igényelte minden könyvtártípusnál ezt a szolgáltatást, és szinte teljes egészében kielégítő volt számukra a kapott információ, amit nagyjából e-mailben, kisebb arányban személyesen kértek.

A 18. kérdés a dokumentumok beszerzési idejével kapcsolatos elégedettségre irányult. A szakkönyvtáraknál a legmagasabb az elégedettség: a "teljes mértékben" és "általában igen" válaszok aránya: 99,2 %, a megyei könyvtáraknál 98,85 %, a felsőoktatási könyvtáraknál 97 %.

A következő kérdés az eredetiben kért dokumentumok kölcsönzési határidejével kapcsolatos elégedettségre vonatkozott. A felsőoktatási és a megyei könyvtárak esetében az

"általában igen" válaszok aránya magasabb, mint a "teljes mértékben" válaszoké. A válaszadók az egyhónapos határidőt találják megfelelőnek, hiszen a szakirodalom hosszabb feldolgozási időt igényel.

Az utolsó előtti kérdésben szeretnénk volna megtudni, hogy a válaszadók könyvtárközi kéréseit minden esetben teljesítették-e. Mindhárom könyvtártípusnál 60 % feletti arányban jelölték meg a "teljes mértékben" választ, legmagasabb arányban a megyei könyvtáraknál (69,55 %). A "teljes mértékben" és "általában igen" válaszok összaránya mindegyik könyvtártípusnál 98 % feletti.

Az utolsó kérdésnél kértük olvasóinkat, hogy összességében értékeljék a könyvtáruk által nyújtott könyvtárközi szolgáltatást. A válaszadók 70-78%-a teljes mértékben elégedett, az igenek aránya 97 % feletti. A kérdőív végén szöveges véleményt is nyilváníthattak az olvasók, szép számmal éltek is e lehetőséggel, segítve ezzel munkánkat.

A felmérés összegzése

A beérkezett válaszokból kiderült, hogy az olvasók döntő többsége elégedett a könyvtárközi kölcsönzés folyamatával, áraival, és a szolgáltatást végző munkatársakkal. Javítandó területek: még több tájékoztatás a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségéről a könyvtárakban, honlapokon; közös katalógusok népszerűsítése; kölcsönzési határidő meghosszabbításának felajánlása; digitális másolatok arányának emelése és minőségének javítása.

A negyedik előadásból **Paulik Pétertől**, az **Országos Széchényi Könyvtár** Országos Lelőhely-koordinációs és Dokumentumellátó Osztályának vezetőjétől az OSzK könyvtárközi tevékenységéről tudhattunk meg fontos információkat. Nemzeti könyvtárunk országos koordináló és közvetítő szerepet tölt be, központi feladata a külföldi könyvtárközi dokumentum-ellátás. Az ODR keretében tájékoztatást nyújt a lelőhelyekről, bibliográfiai és egyéb információkról, másolatot szolgáltat az OSzK-

állományból és könyvtárkódokat ad ki. A belső, saját olvasóktól érkezett könyvtárközi kölcsönzési igény igen kevés, nem kölcsönző könyvtár lévén, ezért nem tudtak az ODR tagkönyvtáraiban elvégzett használói elégedettségmérésben részt venni. Ezt követően elmondta, hogy az OSzK könyvtárközi kéréslapjának használata regisztrációhoz kötött, és tesztelés alatt van az ODR portálon a "kérešközvetítés külföldre" funkció. Felhívta a könyvtárközis kollégák figyelmét arra, hogy a kérésindítás mellett megnézhetik az addig elküldött kérések státuszát is, amennyiben az "Új kérés" helyett az "Eddigi kérések megtekintése" gombot választják ki a könyvtárközis kéréslap kezdő felületén. Kiemelte, hogy a megjegyzés rovatban közölhetünk minden fontos információt pl. előzetes ajánlatkérés, kiadásra vonatkozó adatok stb.

Az előadás következő részében a nemzetközi dokumentum-ellátás gyakorlatáról, adatairól hallhattunk részletes beszámolót. Számos szempont szerint mérlegelnek a kollégák, amennyiben a kérést külföldre kell küldeni: a küldő könyvtár gyorsasága, megbízhatósága, hosszabbítási gyakorlata; ár, fizetési lehetőségek, postázási szokások; korábbi vitás esetek. Saját adatbázist építenek a szolgáltató könyvtárakról. Könyvtáradatbázisuk több mint 2000 főként európai könyvtárat és több mint 5000 amerikai (OCLC-tag) könyvtárat tartalmaz. A 2012-es évben legtöbbször Németországból kértek dokumentumokat, a kérések 47%-át onnan teljesítették, és a külföldre teljesítés esetén is Németország áll az élen 29%-kal. Az előadás végén néhány szóban ismertette az Országos Széchényi Könyvtár könyvtárközis tevékenységében is észlelhető főbb tendenciákat: a finanszírozásban a pályázatoknak nagyobb szerep jut, az elektronikus másolatok aránya meredeken nő, a korszerű fizetési módok iránti igény szintén növekszik, a kérések száma azonban összességében csökken, de ezek között egyre nagyobb arányú a különleges és időigényes kérések száma.

A délelőtti utolsó előadásában **Kovacev Istvánnétól**, a kiskunhalasi **Martonosi Pál Városi Könyvtár** munkatársától egy kisvárosi könyvtáros nézőpontjából ismerhettük meg a könyvtárközi kölcsönzésről két évtized alatt összegyűjtött tapasztalatait. Városi könyvtár lévén egyszerre kérő és szolgáltató könyvtár, hozzávetőlegesen 100 ezres állománnyal, 9 fővel. A könyvtárközi kölcsönzés teljes folyamata egy kézben van. 1994 óta tájékoztató könyvtáros beosztásban végzi a könyvtárközi kölcsönzést, akkor még csak 43 beérkezett és 68 küldött kérésük volt. 2012-re a beérkezett kérések száma ötszörös, a küldött kérések száma három és félszeres emelkedést mutat. A növekedés köszönhető a szolgáltatás népszerűsítésének, közvetlen kommunikációnak az olvasókkal, a rugalmas kérésfogadásnak, a város intézményei és civil szervezetei kiszolgálásának, informatikai fejlesztéseknek. 1994-ben a teljesítés módja még főleg eredeti dokumentumokra és néhány fénymásolatra korlátozódott, elektronikus másolat gyakorlatilag nem volt. 2012-re az eredeti 67 %, az elektronikus 31 %. Az informatikai fejlesztéseknek köszönhetően szembeűnő az elektronikus teljesítések növekedése. 2009-ben felhasználói elégedettségmérést végeztek könyvtárukban a teljes év folyamán. Ebben az évben nagyon magas volt a kérésszám (közel 800), ami annak is köszönhető, hogy a könyvtárközi kölcsönzés erős hangsúlyt kapott az évben. A kérések a könyvtárközi kölcsönzés elérhetőségére, megbízhatóságára, folyamatára, a szakmai felkészültségre, reagálási készségre, biztonságra és tárgyi-technikai feltételekre vonatkoztak. A felmérés tapasztalatai: 50-50 %-ban kéri eredeti, ill. másolatban a dokumentumokat, az elégedettség jónak mondható: 100 %-os az elégedettség a kérés kezelésének folyamatával és a dokumentumok beszerzési idejével. A felmérés óta több kedvező változás következett be: az ODR fejlesztések óriási segítséget jelentenek a napi munkában, kéréseik 90%-a az ODR portálon történik. További informatikai fejlesztésekkel (Ariel beszerzés, adatbázisok fejlesztése) korszerűbb,

kényelmesebb a használat, könnyebb az igényfelkeltés. Sajnos a postai díjak emelkedése, a hozzáférési idő csökkentése és egyes könyvtárak által a küldés postaköltségének kiszámlázása kedvezőtlen hatással bír.

Az előadás végén, a kolléganő által bemutatott „A könyvtárközi kölcsönzés – nem is olyan rég – múltjából” című kedves írást hallgathattuk meg a '90-es évek eleji könyvtárközi kölcsönzésről (a 4 lapos, indigóval kitöltött kérőlap elindításáról, vándorlásáról, és a kérés több hónapos teljesítéséről), amely sokunknak okozott nosztalgikus, derűs perceket.

A közös ebéd elfogyasztása után **dr. Kenyéri Katalintól, az Emberi Erőforrások Minisztériuma** közigazgatási tanácsadójától az ODR tagkönyvtáraiban elvégzett használói elégedettségméréssel kapcsolatos tanulságokat és intézkedéseket hallgathattuk meg. Sikeresnek tartotta a használók köréből beérkezett véleményeket, de felhívta figyelmet arra, hogy azok véleményét is meg kellene ismerni, akik nem használják a könyvtárközi szolgáltatást. E mellett fontos teendő: a szolgáltatás és a közös katalógusok minél hatékonyabb népszerűsítése, könyvtárhasználati szabályzatban kedvezmények nyújtása. Az elektronikus formában történő szolgáltatásokkal kapcsolatban kiemelte, hogy a szerzői jogi törvény kedvezően változik a kedvezményezett intézmények számára az árva művek digitalizálásával és szolgáltatásával kapcsolatban. Ehhez kapcsolódva megemlítette az Országos Széchényi Könyvtár ELDORADO-fejlesztését. Felhívta a résztvevő kollégák figyelmét a KSzR-ben rejlő lehetőségekre is: a könyvtárközi kölcsönzés népszerűsítése a kistéleplési könyvtárakban, az új beszerzések kiszállításánál a visszaküldés díjának megtakarításával.

Ezt követően **dr. Koltay Klára, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának**

főigazgató-helyettesétől a MOKKA-ODR adatbázis újdonságait ismerhettük meg. Az NPA bekerült a MOKKA-ODR-be: az Országos Széchényi Könyvtár katalógusából kerültek be a bibliográfiai rekordok, a folyóiratok számozási adatainak karbantartása az OSzK feladata. Az egyes könyvtárak saját maguk javíthatják adataikat, és új lelőhelyeket, évfolyamokat jelenthetnek be. A könyvtáradatbázis felülete is megújult, új funkciókkal bővült: lehetőség van törlésre, új könyvtárak regisztrációjára, lelőhelykérésre. A kérésadminisztrációnál be lehet állítani, hogy e-mail üzenetet kapjunk a státuszváltozásokról, státuszokat visszavonhatjuk véletlen hibák esetén, a lezárt kéréseket a rendszer automatikusan archiválja. A költségkezelés, bizonylatok készítése is lehetővé vált. Az olvasói regisztráció és kérésleadás is megvalósult, és a statisztika szolgáltatása is megújult. Mindezekről az ODR portálon belül található ODR wiki-ben részletes leírások készültek.

A **Nemzeti Kulturális Alap** támogatásával megvalósult XIII. Országos ODR konferenciára az előző évekhez hasonlóan több mint 120 kolléga érkezett az ország minden tájáról. Visszajelzések alapján tartalmas, információdús tanácskozáson vettek részt. Az előadásokról készült videofelvételek megtekinthetők a könyvtári videotékában (<http://www.jamk.hu/?q=hu/odr/2013>), a konferenciáról megjelent egyéb publikáció a KEMLIB folyóirat novemberi számában <http://kemplib.jamk.hu/> olvasható.

Az előadások prezentáció megtekinthetők itt: <http://www.jamk.hu/?q=hu/node/2973>

Fotók:

<http://www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/75>

A fényképeket Török Csaba készítette.

OKTÓBERI KIÁLLÍTÁS A KÖNYV-KÉP-TÁR GALÉRIÁBAN

NAGY EDIT

Októberben Stréli Róbertné Keresztély Piroska 10 selyemfestménye díszítette a folyóirat-olvasót Fő téri Könyvtárunkban (Tatabánya, Fő tér 2.). A finom, precíz csendéletek készítője nyugalmazott gépészmérnök, festeni mestereitől Füstös Zoltán művész-tanártól, Madarász Tibor és Sulyok Teréz festőművészekről tanult. A Képzőművészeti Szabadegyetemen Dóri Éva, Bálványos Huba és Atlasz Gábor voltak a tanárai.

<http://www.jamk.hu/?q=hu/konyvtarkeptar/201310>

Öko-est Gulyás Emesével - Háztartászöldítés örömmel

NÁSZ JÁNOS

Ezzel a címmel tartott előadást a József Attila Megyei és Városi Könyvtár október* havi Öko-Esték rendezvénysorozata keretében Gulyás Emese a Tudatos Vásárlók Egyesületének munkatársa 2013. október 13-án.

Egyesületük 2002 óta népszerűsíti az etikus, környezetileg és társadalmilag tudatos vásárlást, életmódot. Sokféle szakmai háttérrel rendelkező csapatuk (közgazdász, mérnök, marketings,

szociológus, jogász, geográfus, antropológus, agrármérnök) mindent megtesz, hogy a környezeti és társadalmi szempontok minél nagyobb szerephez jussanak az egyéni döntéshozatalban. Éppen ezért rendeztük meg ezt az előadást a soros évi könyves vásárnapon, mert így a sokakat érdeklő, fenntartható fogyasztás széles témakörét járhattuk körül egy avatott szakember vezetésével. Hogyan, mit, milyen módon vásároljunk, fogyasszunk, számos tanácsot, ötletet kaphattunk, mert az úgynevezett túlfogyasztás, mint fizikai mind lelki szempontokból meg is látszik a társadalmunkon. A túlfogyasztás lélektanilag egyfajta félelem a

jövőtől, hogy nem lesz majd elég holnap. A másik helyszín a lakásunk, ahol zöldíthetünk. Lakásunkban sok mindent tehetünk azért, hogy minél kevesebb energiát használjunk fel, ezzel csökkenthetjük a bolygónk terhelését, energiakiaknázását és a pénztárcánkat is kímélőbb üzemmódba helyezhetjük. Élelmeinkben kerüljük a tartósított és többször feldolgozott táplálékokat. Évente kb. 4000 liter vizet spórolhatunk meg lakásonként, ha nem csepegnek a vízcsapjaink, ha a fürdés helyett legtöbbször a zuhanyt használjuk, víztakarékos mosógéppel mosunk. Természetesen lebomló anyagokat használjunk a háztartásban és ne vegyszereket.

Tippeket kaptunk arra nézve is, hogy akár egyharmadára is csökkenthetjük a háztartásunkban tárolt élelmiszerek megromlásának lehetőségét. A kevesebb néha több és a céltalan felhalmozás csak nyűg lehet később. Vásárláskor ügyeljünk arra, hogy lehetőleg a környezetünkben termelt élelmiszereket vegyünk. Nem kívánatos tárgyainkat ajándékozzuk el olyasvalakinek, aki még használni tudja. Nem minden kerül pénzbe, ha egymásnak önzetlenül tudunk segíteni, visszakaphatjuk másoktól. Saját háztartászöldítő tapasztalatainkat adjuk át másoknak, hisz ezzel környezetünknek, civilizációnknak is segíthetünk.

Utazás, közlekedés tekintetében, jó lehet rövidtávon a gyaloglás és kerékpározás is, de hosszabb távon is betársulhatunk egy célirányos gépjárműbe és egyre népszerűbb az ökoturizmus. Vigyázzunk a médiák által oly sokszor sugallt megtévesztő, felelőtlen reklámokra., mert ezek az érzelmeinkre és vágyainkra hatnak és főleg a gyermekeink vannak veszélyben. A „tudatosvásáro.hu” honlap sok mindenben jó tanácsokkal láthatnak el bennünk. Az előadás végén felhívást kaptunk a helyi öko-kör megalapítására. Ezek a kis közösségek sokat tudnak tenni, és jó példái lehetnek a tudatos

életmód elterjesztésében. Az alábbiakban éppen ezért is adjuk közre e kis társaságok filozófiáját.

Az Öko Körök tíz alapelve

1. A kreativitás hajt minket, és nem a félelem.
2. Megoldásokat keresünk, nem kifogásokat.
3. Azzal hozzuk ki másokból a legjobb ötleteket, hogy megosztjuk velük a sajátjainkat; így adunk lehetőséget a közös tanulásra.
4. Arra építünk, ami működik - ami esetleg nem, azzal nem foglalkozunk.
5. Örülni akarunk, nem szenvedni. Nem szívességet teszünk a Földnek, hanem örülünk, hogy együttműködhetünk vele.
6. A közös nevezőt keressük egymásban: nem elhatárolódunk másoktól, hanem közösen oldjuk meg a közösen létrehozott problémákat.
7. A saját szükségleteink szerint cselekszünk.
8. A személyes és globális perspektívát egyaránt érvényesítjük (is-is és nem vagy-vagy alapon): ekkor válik kölcsönösen előnyössé az, amit csinálunk.
9. Kihasználjuk a megszokások erejét, és új rutinokat hozunk létre a magunk számára.
10. Együttműködünk egymással.

Az egyesület tevékenysége és elérhetősége itt:

Tudatos Vásárlók Egyesülete 1114 Budapest, Móricz Zsigmond krt. 3/A fsz. 3.

Felújítás közben...

MUCHA ILDIKÓ

2013 januárjában Dorog Város Önkormányzata – KDOP-3.1.16B-12 2012-0001 *"Funkció bővítő belváros rehabilitáció Dorogon-az Arany János városi Könyvtár közösségi színtérré alakítása"* címmel pályázatot nyert a Városi Könyvtár felújítására. Nagy boldogság ez számunkra, hiszen már nagyon nehéz feltételek között dolgoztunk.

A pályázat megnyerése szinte egybe esett a könyvtár 60. születésnapjával. Úgy éreztük a sikeres projekt megvalósításával méltó ajándékban részesülhet az intézmény. A nagy örömmel problémák is együtt jártak, ahogy ez lenni szokott.

A könyvtárnak a felújítás ideje alatt is működnie kell. Ehhez pedig megfelelő helyszínre van szükség. Az önkormányzat a Polgármesteri Hivatal 'B' épületét jelölte ki új „lakhelyünnké”. Ez teljesen különálló épület, amelyet igénybe vehettünk. Az alapterülete kicsit kisebb, mint a régi épületé volt és nem is könyvtári munka céljára építették. Új kihívás volt számunkra a helyszín, a belső tér könyvtári szolgáltatások nyújtására alkalmassá tétele, átalakítása.

2013. nyarán költöztünk át az új ideiglenesen használandó épületbe. Tulajdonképpen minden könyvtári szolgáltatásnak kialakítottuk a helyét.

A helytörténet és feldolgozás egy közös térben kapott helyet. Itt megoldható lett a kutatás is. A gyermekkönyvtárat külön helyiségben alakítottuk ki. Elkülönített bejáratral.

A felnőtt könyvtár könyvkiválasztó helye annyiban változott, hogy itt helyeztük el a kézikönyvtári állományt is. Ez még előnyös is az olvasók számára, mert a kézikönyvtár használatánál kiküszöbölődik a lépcsőjárás. Itt kapott helyet az internetezési övezet, ahol szintén sikeres pályázaton nyert új számítógépek állnak olvasóink rendelkezésére. Még a folyóirat olvasót is hasonló módon sikerült elhelyezni, mint ahogyan a régi könyvtárban volt.

A könyvtári helyiségekhez kapcsolódik egy raktár is. Itt helyeztük el a raktári állományunkat. Sajnos hátránya, hogy a raktári anyag nem hozzáférhető, mert azokat bedobozoltan kellett hagyni a polcrendszer hiánya miatt.

2013. augusztus 6-tól az olvasók is birtokukba vehették, két hónap kényszerpihenő után a könyvtárat. Ami hátrányt jelent a munkánkban, hogy a megvilágítás nem a legmegfelelőbb, de különféle fényforrások felszerelésével ideiglenesen megoldották a helyzetet. Az olvasók tájékozódását feliratok elhelyezésével könnyítettük meg. A tágas előtérben pedig plakátok és hirdetések elhelyezésével reklámozhatjuk munkánkat.

Az igazgatói iroda is külön helyiségben kapott elhelyezést. Körülbelül az előző irodának megfelelő alapterületen.

Ami újdonságot jelent, hogy tartozik a könyvtárhoz egy konyahelyiség is, ami lehetővé teszi a dolgozók étkezésének megoldását.

A raktári állomány hozzáféréseinek nehézségeit könyvtárközi kölcsönzéssel igyekszünk megoldani, de ha több idő áll rendelkezésre, akkor pár napon belül előkeressük a saját raktári példányunkat is.

Már rendezvények szervezésével is kipróbáltuk ideiglenes helyünket. Bár egy kicsit kevesebb férőhely áll rendelkezésünkre, de az Országos Könyvtári Napok programját sikeresen lebonyolítottuk.

Rendszeresen tartunk a pályázathoz kapcsolódóan kézműves foglalkozásokat, valamint gyermekkönyvtár állandó foglalkozásait is szervezzük. Kicsit több technikai dolgot kell a hely szűkössége miatt megoldani, de ezek is sikeresen lebonyolíthatók.

Október 15-én megkezdődtek a felújítási munkálatok a Bécsi u. 42. szám alatt. A megvalósulás határideje 2014. július 15. Ünnepeles átadás-átvétel minden bizonnyal a Bányásznapon lesz. Izgalommal várjuk az új könyvtár átadását, hogy a város lakóinak a 21. századi normáknak megfelelő szolgáltatásokat nyújthassunk a modern és megszépült intézményben.

Októberi rendezvények az esztergomi könyvtárban

SZÜCS KATALIN

2013-ban október 7-13. között került sor az Országos Könyvtári Napok eseményeire az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervezésében, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Ebben az évben az emberi kapcsolatok kerültek a könyvtári napok középpontjába. Az október eleji eseményekkel a szakma népszerűsíteni szeretné a könyvtárak hagyományos és megújuló szolgáltatásait. Könyvtárunk vendége október 8-án **Dr. Balázs Géza** nyelvész, néprajzkutató, tanszékvezető egyetemi tanár tartott nagyon értékes/érdekes előadást „Lélektől lélekig. A kommunikáció fájdalmai és örömei címmel.

A Könyvtári Napokhoz kapcsolódó rendezvény könyvtárunkban a „...virág volt a vers:” versmondó verseny. A 32 jelentkező az ország különböző részéből érkezett és idén négyen

Felvidékről is beneveztek. A zsűrinek nem volt irgylésre méltó dolga, míg meghozta a döntést:

I.	helyezett: Mach András (Budapest)
II.	helyezett: Révész Erzsébet (Szentkozmadombja)
III.	helyezett: Dr. Hernádi László Mihály (Pécs)
A zsűri különdíjasa: Szücsné Baráth Zsófia (Budapest)	
A könyvtár különdíjasa: Bohák Anikó (Érsekkéty)	

Az október 12-én, szombaton megtartott eseményről az egyik résztvevő, **Berényi Kornélia** így számolt be:

Ötödik alkalommal rendezte meg az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár a „...virág volt a vers...” című országos versmondó versenyt, 50 év feletti amatőr versmondók részére, az Országos Könyvtári Napok keretén belül. A kerek évfordulón a versenyzők közt négyen képviselték a Felvidéket.

Garamkövesdről **Pajda Sára**, Párkányból **Nágel Ilona**, Érsekkétyről **Bohák Anikó** és Szőgyénből

Berényi Kornélia vett részt Felvidékről a versenyen. A versenyzők sorszámat húztak, és a feltüntetett 3 versből a zsűri választotta ki az előadandó költeményt. A zsűri elnöke Bács Ferenc, Jászai-díjas színművész volt. A magyar irodalom gyöngyszemiből tolmácsoltak a versmondók, ám voltak, akik saját költeményeiket szavalták, így a Párkányból érkezett Nágel Ilona is. Minden versenyző könyvet és Emléklapot kapott, míg az első három helyezett könyvvásárlási utalványban részesült. A könyvtár különdíját – egy tortát - az érsekkétyi Bohák Anikó kapta.

Most álljanak itt a könyvtár igazgatónőjének, Várady Eszternek a megnyitóban idézetként elhangzott ünnepi szavai, melyek Reményik Sándor halálának 60. évfordulója alkalmából születtek:

„Költészet? Vers? Líra? – mosolyogni, nevetni való fogalmak manapság. A vers ma korszerűtlen. Nem kifizetődő. Verset írni: ostobaság. Verset olvasni szentimentális szépelgés. A versek szeretete nem laktat jól. Nem lesz olcsóbb tőle a kenyér és a benzin, vagy kövérébb a bankszámlánk. A versek nem adnak eligazítást a mindennapi élet kemény elvárásai között. Nem tud velük mit kezdeni a piacgazdaság. Nem tudomány, nem fegyver, nem törvény. Csak egy ember lírai kitárulkozása. A szó művészete. Semmi több. Illetve talán mégis. A vers a történelem folyamán olykor világokat változtatott meg. Gondoljunk csak a Marseillaise-re. Vagy Petőfi Nemzeti dalára. Börtönlakók, hadifoglyok, Don partján harcolt, s még élő öreg katonák a megmondhatói: hány és hány embert mentett meg a teljes testi-lelki összeomlástól, öngyilkosságtól, megőrüléstől egyetlen vers, vagy annak akárcsak néhány sora.

De eltekintve a szélsőséges élethelyzetektől, mindig szükségünk volt, van és lesz a szív hangjaira. A vers: a legmélyebb emberségünk. Soha ne legyen olyan kor, amely csak az üzletet tartja szem előtt, csupán a haszon az egyedüli mozgatója!” – mondta Várady Eszter.

Az október első hétvégéjén megrendezett amatőr versmondó verseny bizonyította, hogy sokan

vallják ezt az idősödő, és idősebb korosztály soraiból is, és nemkülönben a közönség soraiból azok, akik részt vettek a rendezvényen, csupán azért, hogy szebbnél szebb verseket hallhassanak.

[Megjelent a Felvidék.ma című hírportálon és a www.evid.hu honlapon. A szerző engedélyével.]

A Könyves vasárnapon (október 13) könyvtárunk 14:00-18:00 óráig tartott nyitva. A szép napsütéses őszi vasárnap sokan választották programjuknak, hogy belátogassanak könyvtárunkba. Csábító erő lehetett az ingyenes beiratkozás valamint az is, hogy a késedelmi díjak megfizetésétől eltekintettünk. A felnőtt könyvtárban „könyvbörzét” tartottunk a könyvtárba behozott megunt, porosodó és az állományból kivont dokumentumokból. A gyermekkönyvtárban 15:00 órától a tűzzománc készítésének technikáival ismerkedhettek meg az érdeklődők, melyet Siklósi Eszter az Aszter Tűzzománc Műhely vezetője tartott a gyerekeknek.

136-an látogatták meg könyvtárunkat ezen a napon, ebből 50 az új beiratkozók száma. Reméljük szolgáltatásainkkal, az aktuális könyvek beszerzésével az újonnan beiratkozók igényeit is maximálisan ki tudjuk elégíteni, megtartva őket.

Játék az irodalommal – Október 7-én vendégünk volt Lackfi János

Előadásában beszélt az olvasásról, az olvasásban való lemaradás súlyos kulturális hátrányáról. Szólt arról, hogy az olvasás az élmény- és információszerző funkcióján túl játékos szórakozásra is lehetőséget nyújthat. Ez a vidám, játékos megközelítése az irodalomnak mindenképp növeli az olvasási kedvet, azon kívül nyitottá, kreatívvá is tesz.

(A rendezvény a TÁMOP-3.2.4.B-11/1-2012 pályázat részeként valósult meg; az olvasáskultúra fejlesztését célzó programsorozat második rendezvényeként.)

Átkelő a Helischer József Városi Könyvtárban

2013. október 28-án a Helischer József Városi Könyvtár, az Észak-Kelet Régió Alapítvány és a Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület (MBKKE) közös rendezésében került sor a

Városi Könyvtárban az *Átkelő* – az Ister-Granum Eurorégió kulturális folyóirata bemutatójára, szerzők és munkatársak részvételével. A jelenlévő szerzők felolvastak a folyóiratban megjelent műveikből, így Wernke Bernát, az, *Átkelő* munkatársa, Lábik János párkányi festőművészt köszöntötte annak 80. születésnapjára írt költeményével. A kiadót az Észak-Kelet Régió Alapítvány kuratóriumi elnöke, Muszbek Zoltán képviselte.

KINCSkereső Kisolvasó - biblioterápiás foglalkozás

A TÁMOP-3.2.4. B-11/1-2012-0003 keretén belül biblioterápiás módszerekkel dolgozó foglalkozássorozatot szerveztünk **KINCSkereső Kisolvasó** címmel. **2013. szeptember 19. és október 15. között** 5 foglalkozást vezettem le. A résztvevők halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek voltak (összesen 9 roma gyermek - *Határtalan Szív Alapítvány* alsó tagozatos).

Mind az öt alkalommal 1-1 rövid művet, rövid történetet olvastunk el közösen, majd a műben szereplő személyek jó és rossz tulajdonságait boncolgattuk, jellemeztük viselkedésüket. Szó volt a megbocsátásról, a szófogadásról, a bocsánatkérésről.

És természetesen volt játék a betűkkel, a szavakkal, amelyek az olvasmányhoz kapcsolódtak.

A kis csapat mindig nagyon lelkesen jött a foglalkozásokra. Azok a gyerekek, akik az első alkalommal nagyon nehezen kapcsolódtak be a foglalkozás menetébe, a későbbiek folyamán megnyíltak és ők voltak a leglelkesebbek.

Visszagondolva az együtt töltött időre, elmondhatom, hogy megérte a fáradozást, a felkészülést, hiszen a gyerekeknek szerzett öröm, az odafigyelés, a közös együttlét hangulata a könyvtári környezetben egy élményt adott

mindannyiunk számára. És ismét megerősített abban, hogy nagy hangsúlyt kell fektetnünk a fiatal, felnövekvő generáció olvasóvá, értő olvasóvá való nevelésére. Hiszen ebben a korban még fogékonyak, nyitottak minden dologra, ami körülveszi őket. Jól megszervezett programokkal, foglalkozásokkal, előadásokkal lehet formálni gondolkodásmódjukat, értékrendjüket, ízlésvilágukat. Érzelmi vagy mentális problémák esetében a tanulóknak segíthet az olvasás, különösen a csoportterápiás keretek között (agresszivitás, hazudozás, gátlásosság, indokolatlan bűntudat, összeférhetetlenség).

Érzelmileg és értelmileg fogékonyabbá teszi a gyerekeket mások szempontjainak figyelembe vétele iránt, növeli empátiájukat, toleranciájukat, szociabilitásukat. Fejleszti a problémamegoldó képességüket, ezáltal kreativitásukat, mely visszahat a tanulási teljesítményükre. Segíti őket a személyes célok felismerésében, kitűzésében és azok elérésében, vagyis egy céltudatosabb jövőkép és a hozzá vezető út kialakításában.

A könyvtár a kezdeményezések, a kapcsolatok teremtésének, a kölcsönös tanulás egyik legfontosabb intézménye. És még valami lényeges: a könyv csupán eszköz, legfontosabb az olvasó!

Színek az életemből – Bács Ferenc emlékest

PETROZSÉNYI ESZTER

Ezzel a címmel foglalta össze **Bács Ferenc**, Jászai-díjas Érdemes művész a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze előadójának lényegét. A műsor kezdetén – ahogyan minden alkalommal – a *Menner Bernát zeneiskola*

növendékeinek kamara hangversenye teremtetten meg az alaphangulatot. Majd következett a csodálatos hangú színész, aki elvarázsolta a nagyszámú közönséget a Móricz Zsigmond Városi könyvtár által rendezett **Egy csésészényi hang sorozat** 2013. október 16-i előadásán.

Bevezetőként gyermekkoráról mesélt és idézett Kós Károly, Tamási Áron műveiből, melyek jól megvilágították az erdélyi emberek jellemének sajátosságait. Az iskolás évek, a kevés beszédű, műbútorasztalos édesapa képének felvillantása Ruyard Kipling írásának segítségével, majd a kiterő: a marosvásárhelyi orvosi karon eltöltött két év, melyet az igazi hivatást jelentő Színiakadémia követett, mind-mind kedves, humoros történetekkel, odaillő írásokkal fűszerezve vetült elénk. Észrevétlenül jutottunk el az Egyesült Államokban tett nagy utazásig,

ahol egy rejtélyes találkozás részese volt – Wass Albertnél tölthetett egy délutánt, nagy titokban, hiszen az akkori román vezetés nem nézte jó szemmel az író. Nagy élményként említette a Márai Sándor életéről forgatott filmet, de ez volt az egyetlen mozzanat, melyet gazdag művészi palettájáról felidézett, pedig bőven lett volna idézni, sőt dicsekedni valója, ám Bács Ferenc valóban szerény ember. Úgy is mondhatnám: neki már van mire szerénynek lennie.

Az este vége felé góbéságokkal, vagyis sajátos hangulatú székely viccekkel neveltette meg a közönséget, majd zárszóként, szellemi útravalónak Márai Ima című prózájával összegezte művészi hitvallását. Elröpült a másfél óra, akár egy pillanat s a nézők csordultig telt szívvel, lélekben meggazdagodva hosszú vastapssal köszönték a szép estét.

[Kezdőlap](#) [Felnőtt](#) [Olvasóterem](#) [Gyermek](#) [Elérhetőség](#)

- Gárdonyi Géza Városi Könyvtár
- 2840 Oroszlány, Szent Borbála tér 1. (Pf.:57.)

- Tel:34/560-483 Igazgató: 20/343-4394
- Email: ggkonyvtar.oroszlany@gmail.com

ÍGY ÍRNAK ŐK...

Gárdonyi Géza születésének 150. évfordulójára emlékeztek az oroszlányi könyvtárosok

TAKÁCS TÍMEA

Zsúfolásig megtelt az oroszlányi Gárdonyi Géza Városi Könyvtár olvasóterme azon az előadáson, melyen a könyvtár dolgozói emlékeztek meg névadójukról. A helyi bibliotéka így kívánt csatlakozni a **Gárdonyi Emlékév** országos rendezvénysorozatához. Elsőként *Takács Tímea*, az intézmény igazgatója mutatta be az író életrajzát, munkásságát *Nagy Roland* történelmi-könyvtár szakos egyetemi hallgató közreműködésével. Ezt követően *Béke Ildikó* mesélt korai kisprózái közül a népszerű Pöhölyék-ciklusról. Kései kisprózáját, Az én falum című művét *Szűcs Imréné* elemezte. Meséket is írt Gárdonyi Géza. Ezeket *Koller-Molnár Tímea* gyermekkönyvtáros mutatta be.

Költészetéről, lírikus hangvételű verseléséről *Szűcsné Lopicz Julianna* tartott ismertetőt. A nagy regényíró titkosírásába *Bata Gabriella* kalauzolta el a hallgatóságot. Regényei közül a két legismertebb került bemutatásra.

Elsőként *Ida* regényét elevenítette fel *Kozmáné Gombkötő Hajnalka*, majd a halhatatlan Egri csillagok művét *Szlezákné Molnár Katalin* gyermekkönyvtáros mutatta be a regényből készült film kép- és hanganyagán keresztül.

A könyvtár hagyományosan, minden évben **Gárdonyi Géza Emlékplakettet** és oklevelet adományoz annak a személynek vagy szervezetnek, akik az esztendő folyamán kiemelkedően támogatták az intézményt. Ebben az évben a kollektíva a Rákóczi Szövetség országos szervezetének köszönte meg így módon a folyamatos támogatását. *Takács Tímea* igazgatónő elmondta, hogy könyvtárunk sikeresen pályázott a Kölcsey Alapítvány által kiírt

Testvérkönyvtár” cím pályázaton, melynek eredményeképpen az idei évben 100.000 Ft értékű új könyvekkel tudják gazdagítani a kárpátaljai, ungvári magyar nyelvet oktató intézményeket. A rendkívül tartalmas emlékest meghatározó zárásaként *Géber Ferencné* – az **Oroszlányi Rákóczi Szövetség** tagja – 21 darabból álló Gárdonyi regénysorozatot adományozott a könyvtár olvasói számára.

„Fülke muzsika” szólt a naszályi könyvtárban

KRISTÓFNÉ SZABÓ SZERAFINA

Kellemes estében, jó zenében lehetett része annak, aki utolsó októberi péntek délutánját arra szánta, hogy a naszályi könyvtár rendezvényén töltsön. A komáromi **Fülke zenekar** volt a meghívott vendég, aki a kedves egybegyűlteket szórakoztatását felvállalta.

A műsorban ismert és kevésbé ismert költők verseinek megzenésített változatait hallhatta a nagyjérdemű. Fiatalos, lendületes és zeneileg sokszínű, igényes feldolgozásokat játszott a zenekar, Weöres Sándor, Nemes Nagy Ágnes és más, régebbi és kortárs költők (magyar és nem magyar) verseiből, s a jó hangulatra jellemzően a Galagonya új feldolgozását már a közönség is az énekesnővel énekelte a műsor végén!

A (nagy örömömre!) nem kevés hallgató tapssal hívta vissza a zenekar tagjait, akik megérdemlik, hogy felsoroljam őket:

Hajnal Dóra – ének

Kántor Krisztina – fuvola

Gelle László – gitár

Molnár Árpád – gitár

Hántai Ferenc – basszusgitár

Horváth Ákos – dob

Gyöngyösi Ábrahám – percussion

Jó szívvel ajánlom meghívásukat mindazoknak, aki hasonló kellemes estével kívánják meglepni könyvtárunk olvasóit.

Muzsika lakik mindenhol

**ZANTLEITNERNÉ SZEKENYI
ZSUZSANNA**

„Muzsika lakik mindenhol. Meghalljátok, ha jól kinyitjátok a fületeket és a szíveteket.” Óvodásaink és kisiskolásaink **Bussy Gábor** zenész, előadóművész vezetésével körülnéztek környezetünkben. Zene lapult a szerszámos kamrában, a konyhában, de még a csörgőórán, a zuhanyrózsában és a biciklipumpában is. Xilofonná vált a villáskulcs készlet, csak két szög kellett hozzá.

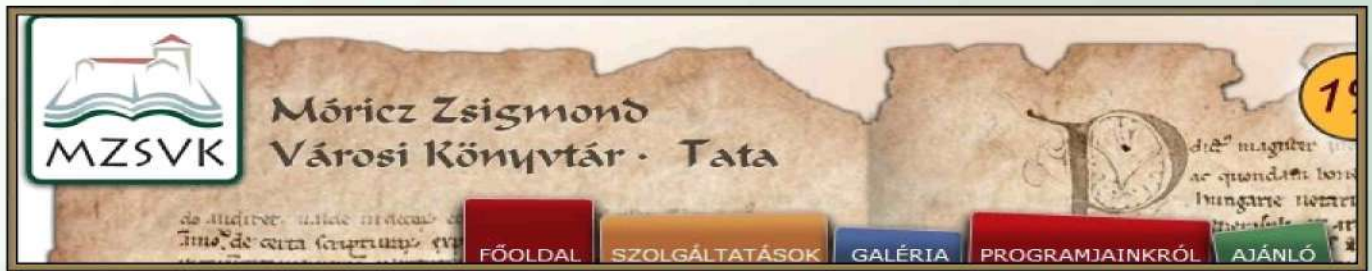
Bepillantathattak a régi korok falusi embereinek az életébe, kiknek hétköznapijait és ünnepeit átszötte a zene. Hangszereiket fűből, fából, csontból, bőrből, mákgubóból, és lopótökből, madártollból és csigaházból, bika szarvából és a kecske körmeiből készítették. Mindezek a „hangszerek” megszólaltak most a gyermekek nagy örömére.

De megismerhették a népi furulyák népes családját is, melyek dallamai szépen szóltak, mindegy volt, hogy „hány lyukon jött ki belőlük a szél”. S megtalálták a muzsikát a távoli

országok zeneszerszámaiban is. A zenét mindvégig mese kísérte. Bussy Gábor ritkán hallott régi, szép magyar szavakkal tanított, melyek szokatlan hangzása felkeltette és éberen tartotta a hallgatóság figyelmét. A közös játék, éneklés és mese sok élményt nyújtott a gyerekeknek. Ezt bizonyosan jelezte az előadás közben oly sokszor felhangzó taps, amivel nem csak az előadó elismerését kívánták kifejezni, de részt kívántak venni a muzsikálásban is, „mert hangszámlunk és a tenyerünk olyan hangszerek, amelyeket mindig magunkkal hordunk”.

A TÁMOP-3.2.13/12/1-2012-0195-ös kódszámú pályázat „Muzsika lakik abban” című programjának 2013. októberi előadása.

Schmal Rózával böngésztünk a könyvtárban

GOLDSCHMIDT ÉVA

A Mórícz Zsigmond Városi Könyvtár a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, rajzpályázatot hirdetett alsó tagozatos gyermekeknek Könyvtári böngésző címmel. Szép számmal érkeztek pályamunkák, voltak, akik kitűnően megmutatták rajzukon, hogy miben is különbözik a böngésző bármely más könyv illusztrációjától. Kis alakok, sok esemény, aprólékos kidolgozás, gazdag színhasználat jellemezte az alkotásokat. Láthattunk a hagyományos technikákon, mint a zsírkréta, színes ceruza, vízfesték alkalmazásán kívül selyemfestészeti eljárással készült képeket is. Örülünk, hogy bár alsó tagozatosoknak írtuk ki a pályázatot, a nagyobbakat is megihlette a feladat. Valamennyi munka megtekinthető a Magyar Zoltán Művelődési Központ aulájában, és a könyvtár melletti folyosórészen.

A pályázat eredményhirdetését a Könyvtári Héten, 2013. október 9-én tartottuk. Különlegesség, hogy a két korcsoport, az 1-2. osztályosok és a 3-4. osztályosok díjazottjai Schmal Róza illusztrátortól vehették át a jutalmakat. Róza a Budapesti böngésző című könyv képeinek készítője, szívesen látogatott el hozzánk, hogy beavassa a gyermekeket a

böngésző készítésének rejtelseibe. Előadásában képekkel szemléltette a kétkezi munkától a nyomdai kivitelezésen át a könyv létrejöttéig tartó munkálatokat. Megtudtuk, hogy amikor el kellett döntenie, mely budapesti épületek, városrészek szerepeljenek a könyvben, mindössze tizenkettőt választhatott. A döntésben segítségére volt két gyermeke, így bekerült az állatkert, a vidámpark, a repülőtér, és még sok izgalmas fővárosi helyszín.

Az előadás végén a gyermekek is érdeklődően kérdezték, és ügyesen megmutatták a kivetített böngészőn, hogy hová bújta a boszorkány, hol látunk reptéri Follow Me autót. Vendégünk ámulattal csodálta a kis pályázók rajzait, és a munkák láttán jó ötletnek, komoly kihívásnak tartaná egy könyvtárról szóló böngésző megfestését. Várjuk!

A rajzpályázat eredménye:

1-2. osztály:

1. **Szabó Fanni Melinda** (2. osztály, Írisz kert Ált. Isk. Szomód)
 2. **Kovács Petra** (3. osztály, Írisz kert Ált. Isk. Szomód)
 3. **Kovács Evelin** (2. osztály, Írisz kert Ált. Isk. Szomód)
- Különdíj: **Kele Júlia** (1. osztály, Menner Bernát Zeneiskola/Festészet Tanszak)

3-4. osztály:

1. **Szabó Gréta** (4. osztály, Kőkúti Ált. Isk.)
 2. **Kelemen Anna** (4. osztály, Vaszary János Ált. Isk. Jázmin utcai Tagint.)
 3. **Dományi Levente** (3. osztály, Írisz kert Ált. Isk. Szomód)
- Különdíj: **Nagy Dorottya** (4. osztály, Kőkúti Ált. Isk.)

Recenzió Simonik Péter: *A Népháztól a Gőzfürdőig* című könyvéről

DR. HORVÁTH GÉZA

Már a város határain túl is közismert megállapítás: az előd települések Alsó- és Felsőgalla, Bánhida, az ipartelep, majd 1903-tól község, 1922-től nagyközség, 1947-től Tatabánya város fejlődésének irányát, mértékét, milyenségét a szénbányászat alapvetően meghatározta jó évszázados történelme során. A bánya és mindenkor vezetői nélkül nem mehetett volna végbe ilyen léptékű fejlődés vidékünkön. A bányászat miatt azonban Tatabánya nem lett összefüggő-, rendezett képet mutató-, *homogén társadalommal* rendelkező város. Nem hasonlítható össze a történelmüket, helytörténetüket városként jóval korábbi évszázadokra visszavezetni tudó-, szerencsésebb (?), szerves fejlődést mutató településekkel. Az előd községek múltja Tatabányán még sok tekintetben feltárássra vár.

Épített örökségünk jó- illetve kevésbé jó állapotban megmaradt reprezentánsai: a Népház, a Tiszti Kaszinó („Cifra palota”), a volt Bányakórház pusztuló épület-együttese és a Gőzfürdő eredeti céljának megfelelően ma is üzemelő egészségügyi -, valamint (ma már csak nevében létező) több kulturális intézménye, a Magyar Általános Kőszénbánya RT. (MÁK RT.) gazdasági tevékenységének alapján megvalósult munkásjóléti és kulturális intézményrendszer részét alkották.

Milyen okból hozták létre ezeket? Mi motiválta a mindenkor vállalatvezetést abban, hogy a korban nemcsak a környező településekéhez viszonyítva is magas színvonalúnak, sok tekintetben példa értékűnek tekinthető munkásjóléti szolgáltatásokat nyújtó, különböző funkciókat betöltő épületeket és intézményeket építtessen és működtessen? Milyen volt a vállalat tatabányai jóléti gyakorlata? Mint azt a szerző-, jelen munka alapját képező doktori disszertációjának kérdésfelvetése címében megfogalmazza: „Szociális érzékenység vagy gazdasági érdek?”

A szénbányászat megindulásakor a vállalat 90 évre kötött haszonbérleti szerződést az uradalommal. Hosszabb távra tervezett, gazdasági érdeke megkívánta és döntő mértékben meghatározta azokat az intézkedéseket, amelyektől azt remélte, hogy a Mo-

narchia, majd az ország legkülönbözőbb területeiről ideérkezett munkavállalókat egységes szabályok között tudja tartani, s már csak munkavédelmi, munkaszervezési és végrehajtási szempontból is homogenizálni, megtartani. A MÁK Rt. gazdasági érdekei határozták meg a bányamunkások helyben maradását vagy távozását is. Ezen érdekeket pedig a szénkonjunktúra változásaihoz igazodó munkaerő szükséglet, munkaerő politika és a jóléti intézmények „közvetítették”.

A vállalatnak komoly és hosszú távú gazdasági érdeke fűződött ahhoz-, hogy a lakáspolitikai, egészségügyi-, szociális és kulturális szolgáltatások révén helyhez kösse dolgozóit. A bölcsőtől a koporsóig jelen kívánt lenni életükben. Bányakórházban születtek, majd életük végén a Bányászzenekar kísérte utolsó útjukra a vállalat „helyi munkaerőit.”

„A MÁK RT. képes volt felismerni azokat a helyben keletkező szükségleteket, amelyekre reflektálva ki-egészhette az állami szociálpolitika intézményei által nyújtott szolgáltatásokat és ellátásokat.” (170.l.) A gazdasági érdek mellett a cég vezetőinek szociális érzékenysége is szerepet játszott a vállalati jóléti intézményrendszer kiépülésében, kiépítésében. Vida Jenő igazgatóról írja a szerző: „... komoly anyagi érdeke is fűződött az általa irányított szervezet termelékenységének növeléséhez és gazdasági stabilitásának biztosításához. Az viszont már emberbaráti érzületének volt köszönhető, hogy felismerte a munkásjóléti intézmények színvonala és a teljesítőképesség növekedése közötti összefüggéseket. ... mind a gazdasági, mind pedig a szociális szempontoknak szerepe lehetett abban, hogy a MÁK RT. egy széles alapon nyugvó jóléti intézményrendszer működtetése mellett döntött.” (72.l.)

Simonik Péter elemzéséből egyértelműen kitűnik: a gazdasági érdek sokkal meghatározóbb volt a szociális szempontoknál a vállalati jóléti politika révén létrehozott és működtetett intézményrendszer életre hívásának mikéntjében, tartalmi munkájának meghatározásában. Az intézmények létesítését mindenkor alapos és hosszas előkészítés előzte meg, a legjobb-, magasan képzett szakértők véleményét kérték ki, illetve őket alkalmazták a MÁK. RT. munkásjóléti intézményeiben. Talán nem eléggé közismert példaként említhetjük dr. Szabó Ignác bánya főorvost, Szabó István Oscar-díjas filmrendező édes-

apját, akiről utóbb egészségügyi díjat is elneveztek Tatabányán.

Mind a bérek, mind az egyéb juttatások tekintetében a cég vezetői folyamatosan figyelték a konkurenciát (Salgótarján, Pécs) és igyekeztek azokénál jobb feltételeket teremteni a tatabányai bányatelepen. Mivel az ótelepi és újtelepi iskolákban felmérés szerint növekedett a gyenge képességű tanulók száma egy gyógypedagógus felvétele és egy kísérleti osztály bevezetése mellett döntöttek. „A megfelelő szakember kiválasztásához a MÁK Rt. központja – a kor neves szaktekintélyének számító Éltés Mátyástól is segítséget kért.” (140.l)

Ugyanakkor a kötetből kitűnik, hogy a helyi társadalom zártsága, kasztrendszer-szerű elkülönülése: tiszték, altisztek, munkások szerinti hierarchikus tagozódása nagymértékben nehezítette és lassította a cégvezetés által kitűzött egységesítő törekvéseket, az általuk jónak tartott magatartásminták elterjedését. Az intézmények kiépítésénél voltak közösen használtak, mint például a Gőzfürdő. Ennek vizét hetente cserélték, de az első két napon csak bányatisztek, majd a következő két napon altisztek végül a munkások vehették igénybe. A Népház döntően a munkásság számára épült, de itt tartottak nagyobb vállalati rendezvényeket is. A jóléti intézmények másik csoportjánál az *egyéni munkavállalói hovatartozás* szabta meg az igénybevétel lehetőségét. (Pl. Tiszti-, Altiszti Kaszinó.)

A kulturális és szabadidős intézmények bemutatásakor a szerző megállapítja: „A bányavezetés...fontosnak tartotta, hogy a magas színvonalú kulturális programok szervezésével mintát mutasson a munkavállalók legnépesebb csoportjának. Ez a felülről irányított rendszer azonban működésképtelennek bizonyult.” (157.) Ezzel egybecseng és ezen megállapításon túl is megy a népműveléssel foglalkozó vállalati politika részletesebb bemutatását kitűzött másik szerző konklúziója. „A kérdést szocializációs szempontból megközelítve a társulat népjóléti és népművelési törekvéseinek eredménytelenségét a helyi társadalom merev kasztszerű szerkezetének fenntartása okozta. ...egy alapvetően társadalmi, szociális problémát (ennek része volt a helyi, de a korabeli magyar társadalmi szerkezet kasztszerű merevsége is), a bányászok rossz szociális helyzetét döntően kulturális eszközökkel igyekezett orvosolni a vállalat (és vele együtt a hivatalos kormánypolitika is). Mindezen törekvéseknek a szükséges társadalmi és szociális reformok nélkül szükségképpen kellett kudarcot vallania.”¹

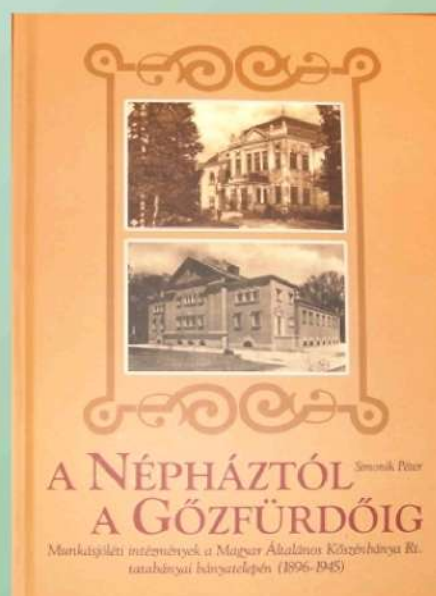
Simonik Péter nemcsak az életkörülményekkel, a jóléti politika részleteivel foglalkozik, hanem jó másfél évtizedes kutató munka eredményeként mindezekről vállalati összegzést ad. Elsősorban a MÁK Rt. Fennmaradt, kb. 1 kilométernyi iratanyaga, primer források segítségével.

Ez a dokumentáció sajnos töredékes, így az adalékul szolgáló iratok is feldolgozásra kerültek az elsődleges fondok mellett. Természetesen kiegészítve és elemezve a vonatkozó magyar és nemzetközi szakirodalom legfontosabb megállapításaival. Ez pedig úttörő jelentőségű, mivel 1945 előtt és után kevés-, a Horthy –korszak vállalati jóléti politikájával foglalkozó mű jelent meg.

Ráadásul 1945 után a historiográfiai mellett ideológiai szempontok is érvényesültek, amely utóbbiaktól jelen összegzésbe történő feldolgozásukkor meg kellett tisztítani ezen-, „osztályharcos alapon” íródott műveket.

Simonik Péter monográfiája nemcsak az elméleti és gyakorlati szociálpolitikai kérdések iránt érdeklődőknek ad értékes megállapításokat, de a bányászság társadalomtörténeti vizsgálatával a tatabányai helytörténetírás és az iránta érdeklődő nagyközönség, közösség is hiánypótló művel gazdagodott.

(Simonik Péter: *A Népháztól a Gőzfürdőig.: Munkásjóléti intézmények a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tatabányai bányatelepén (1896-1945).* – Tatabánya, 2013.)

¹ Kiss Vendel: "A munkásságra nevelő hatással lenni": a bányatársulat által irányított népművelés céljai, eszközei

és eredményei a tatabányai bányatelepen a két világháború között. --In: Tatabányai Múzeum. --2011 (2012), 84.l.

A Helytörténeti Kerekasztal 56. vándorgyűlése Epölön

ÓVÁRI ZSUZSANNA

Szombaton, 2013. október 26-án, késő őszi ragyogásban a Gerecse lankáin a helytörténeti csapat Epölre tartott.

Megnyílt a tájház 14 év közös munkával, amit Kovács Gábor és családja, valamint a 700 lelkes falu apraja nagyja hívott életre. A falakat erősítette a képviselők tiszteletdíja, mint kőműves kelemen fordulat XXI. századra hangolva! Nem nézhettünk körül a tornácos házban, azonnal leültetett minket Gábor a vetítógép elé, és már peregnék a képkockák a kezdetektől az ünnepélyes megnyitásig. Közben kacagtató, és szívszorító történetekkel mesélt a tárgyak újjáéledésének csodájáról.

Ezek után körbejárva, minden bútor, hímzés, használati tárgy személyes „ismerős” - pl: ilyen a szövőszék, amit évtizedek óta őrzött összecsomagolva a család, és most az unoka is segített megépíteni, a több szekérrészből összerakott egy, a nyitott színben, a katonaláda, amely egy emberi élet dokumentumait rejtette. Aki még nem látta, annak el kell mennie, és megcsodálni a hajdani füstös konyhát, a tálast, a faragványokat, a szerszámokat!

Aztán érdemes saját otthonunkban is körbenézni, és elődeinkről mesélő, nemzedékeket összekötő szépségekre újra rácsodálkozni.

Új helyszín és új lehetőség, a megyét bemutató népművészek tárlata. Megálltam beszélgetni a fafaragóval, kézbe véve a csodás dió - és mogorótörőt, elámultam mives kidolgozásukon. A hangszerkészítő a gyerekekkel együtt alkotott, és ügyességük dicséretéért, a keserűfű zenélt. Kerámiák, csuhék, vesszőmunkák, szöttesek sokaságát Nyikus Anna népi iparművész mutatta be.

A bajnai pincesoron vendéglátónk az Izsó család volt, ahol nem csak finomságokat és tüzes vörösbort kóstolhattunk, de a hegy varázslatos kisugárzását is élvezhettük. Hallhattuk Izsó Karsai helytörténeti előadását és körbe járt Padányi Lajos új könyvének első példánya - örültünk a közös napnak.

Alkonyatkor búcsúztunk a híd mellett, ahol az ördöglovas, Sándor Móricz gróf ügyességét dicsérve, egy mészkőbe vésett patkónyom van faragva. Talán ez jelképezi a legjobban, hogy a mulandóság megállítható, ha azt lelkesedés és az akarat támogatja.

A képek forrása: www.labatlan.hu

Eltérő társadalmi csoportok a könyvtárban

KISSNÉ ANDA KLÁRA

Ezzel a címmel tartott előadást a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban Szabó Márton az október 7-én megnyitott 42. könyvtári hét korreferátumait követően. Az MKE megyei szervezete felkérésére az Artemisszió Alapítvány munkatársa arra mutatott rá, hogy az eltérő társadalmi csoportok hogyan jelennek meg a könyvtárakban. A tervekkel ellentétben ez nem kizárólag a romákat ölelte fel, hanem minden könyvtárhasználóra, látogatóra kiterjedő vizsgálatot jelentett. Az interaktív előadáson közösen gondoltuk át, mit szimbolizálhat a könyvtár intézménye, milyen helynek képzeljük el a bennük megjelenő emberek vegyes közösségét, mihez hasonlíthatjuk intézményeinket? Érdekes asszociációk születtek: virágoskert, forrás, tipi (akol), internet (mivel a lehetőségek kiaknázásához egy tudásminimum szükséges), kultúrák és korok találkozása, kávézó (mint átmeneti tér és a funkciók találkozása), kincsesbánya.

Az előadó ezek után – az időközben megcsappant létszámú – hallgatóságot csoportokra bontva három kérdés megvitatását adta feladatul. *Mender Tiborné* (OIK, főigazgató) vezetésével az első csapat arra keresett választ, hogy mennyire tükrözi a könyvtár a társadalmi környezetet? Milyen társadalmi csoportok hiányoznak vagy alulreprezentáltak a könyvtárainkban? *Takács Anna* (JAMVK, nyugdíjas) foglalta össze a többiek számára, hogy melyek a legnagyobb kommunikációs nehézségek a látogatókkal? *Dollmayer Bea* (MZSVK, könyvtáros) a csoport azon véleményét tolmácsolta, hogy egy alacsony státusú gyerek vajon mennyire érezheti sajátjának a könyvtárat és miért?

A kérdésekről több szempontú és – úgy gondolom, mindegyikünk számára – egyértelmű válaszok születtek, mégsem volt hiábavaló így

átgondolni a könyvtárak szerepét és a használói rétegeket, hiszen sokszor éppen az evidencia feledtetni a fontos dolgokat.

A különböző kulturális, etnikai, társadalmi és hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatos kérdésekben az Artemisszió Alapítvány (<http://www.artemisszio.hu/>) képzési anyagokat, programokat kínál, módszertan kifejlesztésében segít, konferenciákat és tanfolyamokat szervez felkérésre is. A *Falak helyett szavak* című kiállítási anyagot – akár hozzá szervezett tanfolyammal – ajánlom a kollégák szíves figyelmébe! Egy értékes szál, amely a jövő könyvtári stratégiája szempontjából sem mellékes a könyvtárak számára...

Fotó: Török Csaba.

Forrás: www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/70/start-15

Elektronikus könyv, könyvtár és kommunikáció: regionális konferencia Győrben

KISSNÉ ANDA KLÁRA

A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete szakmai napján a megyei szervezet több tagja is részt vett október 8-án Győrben. Az *E-könyvtár, e-könyv, e-kommunikáció* címmel NKA támogatást élvező konferencia a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Központi Könyvtárának Klubjában zajlott egytől egyig nagyon jó előadókkal és figyelmet fenntartó előadásokkal.

Moldován István (OSZK E-szolgáltatási Igazgatóság E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya, osztályvezető) az e-könyvek gyarapításáról és szolgáltatásáról beszélt. A MEK, mint egy hagyományos könyvtár elektronikus változata (és nem digitális könyvtár!) 1994-ben már megfogalmazta az alapidokumentumokat, 1997-ben ajánlást, 2002-be gyűjtőköri leírást készített. Olyan magyar, alapvetően szöveges, könyv jellegű anyagok számítógépes formában való szabad terjesztését vagy szolgáltatását jelentette, amelyek digitálisan keletkeztek. A MEK 1999-től az OSZK részeként tartalomszolgáltatást jelentett, a kötelespéldány rendelet (1998) csak fél mondatban utalt az elektronikus formában gyűjtendő dokumentumokra. 2007-től az OSZK Digitális Könyvtár létrejöttével már fogad és korlátozottan szolgáltat is. A beszolgáltatott e-könyvek és a saját digitalizált állománya (másolatok, megrendelések, projektek, szerzői kéziratok stb.) beszolgáltatott és önkéntes formát is takar. Forrásai honlapok, intézmények (pl. egyetemek), kutatások, civil szervezetek, kiadók, cégek, szerzők, magánemberek stb. A digitalizálás költsége többnyire maga a szerzői jogi engedély.

2013-tól a MEK önálló ISBN-nel kiadóként is működik. Keresik az online gyarapítható anyagokat, a felhasználási engedélyeket és az archiválási dokumentumokat irattárban őrzik. A szolgáltatás önálló adatbázisból, saját metaadat készítéssel (Dublin Core, HUNMARC, MARC21) és fejlesztéssel (My, SQL, PHP), szabad forrású eszközökkel történik, az export pedig (napi frissítés!) többféle formátumban is lehetséges. Szolgáltat akadálymentes felületen, gépi felolvasással, mobil interface-en és külső partnerek fejlesztéseként mobil klienseken (Windows Phone, iPad, iPhone, Android) is.

Figyelemre érdemes a 2013-tól működő MEK-EPA-DKA közös kereső (<http://mek.oszk.hu/kozoskereso/>), amelynek üzembiztos működését a több helyen (pl. Szlovákia) tükörszerverek biztosítják.

Dr. Kerekes Pál (informatikai szakíró, egyetemi tanár), az *E-book kalauz* című könyv szerzője arra hívta fel a figyelmet, hogy vannak dokumentumok, amelyeknek a tartalomjegyzéke ér sokat a rendszerbe foglalt információk miatt. Egy e-könyv esetében a szöveg és a tartalom

fontos, nincs még bibliofil jellege, nem ajándékozható, de olvashatom táblagépen, PC-n, okos telefonon, e-könyv olvasón. Nem az eszközt jelenti, hanem a tartalmat az eszközön. Már vizionált, hogy mindennek, aminek felülete van, olvashatunk e-könyvet (intelligens háztartási gépek). Ahogy a könyv halálát megjósolták a televízió, majd a számítógépek megjelenésével, úgy az e-könyv sem fog változtatni státuszán, viszont a bibliofília új elemeire figyelhetünk fel már most: könyvborítók gyűjteménye, könyv tárgyú fotók, a könyvbútorok reneszánszukat élik, a könyvkötések újszerű sokfélesége (pl. plexiborító) vagy a borítón feltüntetett QR kód és a megváltoztatható tartalom elérhetősége. Új téma például a könyv erotikával megjelenítve (milyen öltözékben, testtartással olvassunk?), böngésszünk csak kedvünkre a <http://www.bookpatrol.net/> oldalán!

Egyre elterjedtebb a Self Publishing, vagyis a szerző egy személyben a marketinges, a kiadó, a terjesztő, ő maga tölti fel a művét (formailag napló, vadászélmények, versek, blogok, weblapok stb.)

Egy e-könyvet letöltve már a magunkénak érezhetjük a művet, de technicista szemlélet kell hozzá, még furcsa. Előnye a gyorsaság, a variálhatóság, az információs utak lerövidítése. Hátránya a nyelvi és tartalmi kontroll hiánya, egyes témák túlsúlyossá válása, plagizálás, globalitás. A könyvtáros szempontjából az e-könyvek olcsók, a Self Publishing kiadások vezetik az eladási listákat, a professzionális szerzők is egyre inkább ezt preferálják. Hát miért ne foglalkozna e-könyvekkel épp a könyvtár?! Legyen eszköz a könyvtárban, hogy megmutathassuk!

Csordás Attila, az eKönyv Magyarország Kft. ügyvezető igazgatója személyes élményeken keresztül igyekezett közel hozni hallgatóságához az e-könyveket és az eszközöket. Egy könyv terjedelmű digitális publikáció, amely szöveget és/vagy képeket tartalmaz az interneten vagy e-könyv formában jelenleg jellemzően klasszikus szépirodalmi és csak kisebb részt ismeretterjesztő mű. Egy papíralapú könyv tulajdonságai (szépség, vizualitás, történet, antikvár és gyűjteményi jelleg, fizikai megjelenés sokszínűsége, illat, könnyebb belőlük tanulni stb.) nem vetekednek az elektronikus változattal, ez utóbbi nem jelent olvasási élményt sem.

Viszont az elektronikus olvasás kényelmes, a választék már széles, interaktív is lehet, multimédia hordozható és környezetkímélő eszközön, előállításuk költséghatékony és anyagtakarékos.

A piac változik: a papírkönyvek csökkenő példányszámban jelennek meg, gyorsabban kifutnak, és sokszor az ingyen letölthető e-könyvek produkálják hozzájuk a legjobb reklámot (pl. John Scalzi regényei). Nem ritka, hogy a kiadók népszerű bloggereknek tesznek kiadási ajánlatot, így tűnt fel pl. Kiss Noémi *Ikeranya* című könyvével. Megnőtt a magánkiadások száma, az Egyesült Királyságban 400 %-kal nőtt a Self Publishing. Mit hoz a jövő? Ma a vizuális kultúra jelentősége nagy, az olvasás csökkenése miatt megváltozhat a gondolkodásunk, a technikai fejlődés pedig tovább differenciálja majd a kultúrafogyasztói szokásainkat.

Winkler Anna (üzletágvezető, X-Meditor Kft.) történeti szempontból közelítette meg a témát. Az e-papír és e-könyv létrejöttének oka – mint minden más esetben is – az igény megjelenése volt. A könyv nehéz, cipelni kell. Az e-könyv bárhol, bármilyen szituációban elővehető. Nincs nyomdaköltsége, már PDF-formátumban is megjelenhet, kisebb olvasótáború csoportoknak

célszerűbb így hozzáférhetővé tenni, a fogadtatás alapján megítélhető a papíralapú kiadás sikere. Előnye az interaktivitás (kép, hang, zene) például folyóiratok esetén. Nem kell várni a művek megjelenésére, újrakiadásra, a legújabbakhoz is hozzájuthatunk. Egy interaktív könyv jó reklám a párhuzamosan megjelenő papírkiadásnak.

A magyar piacon kb. 600 magyar „ingyen könyv” van, de a MEK Book tett már kezdetleges lépéseket ez irányba is. Az eszközöket tekintve a tendencia a kicsi és széthúzható, valamint vannak már laptopok, amelyeknek képernyője leszedve már tabletként is használható.

A könyvtárak szempontjából az előadó az e-könyvek olcsóságát emelte ki.

Az előadásokat az **e-book-olvasók bemutatója** zárta. Az 1970-es években Michael S. Hart digitális projektjétől hosszú út vezetett az energiát nem fogyasztó kijelzőig, a napfényben is jól olvasható, háttérvilágítás nélküli, lapozható e-papírig. Az eBook kifejezést már 1998-ban használták. Az első e-ink technológiát alkalmazó e-book-olvasót 2004-ben gyártották. A DRM, vagyis a digitális jogkezelés szempontjából ma ADE (Adobe) kiterjesztésű és az azw (Amazon Kindle) dokumentumformátum elterjedt.

A piacon az Amazon Kindle volt az első, amely elterjesztette a 6-9 hüvelyk átlóval, PRC és azw formátumba konvertál. Az Amazon Kindle Paperwith már kontrasztosabb, a világítás választható opció. A WayteQ xBook-60w megvételével 250 darab könyvhöz jutunk, az összes e-book formátumot támogatja, belső tárhelye 4GB-tól 32-ig bővíthető. A táblagépek közül bemutatott Samsung Galaxy Tab 2 androidos operációs rendszert alkalmaz, alkalmazástól függően több formátumot lehet rajta használni. A Google-Nexus-7 szinte minden

formátumot támogat, androidos. Az Apple iPad saját fejlesztésű eszköze. Az e-könyv olvasókat és táblagépeket kézbe fogva, kipróbálva **Raczenböck Kálmán**, az R2-Media Kft. vezetője még számtalan kérdést válaszolt meg készségesen.

Hogy hogyan hozzuk be a könyvtárakba az e-könyveket és az olvasásukra szolgáló eszközöket? Hogyan teremtsünk alkalmat a megismerésükre a kíváncsi könyvtárlátogatók számára? Hogyan gyarapítsuk e-könyvekkel az állományt, és kezdjünk rá szolgáltatást építeni? Mind-mind küszöbön álló kérdések. A jól felvázolt előnyök és hátrányok figyelembe vételével –minden pillanatnyi gazdasági nehézség ellenére – érdemes lenne belevágni halogatás nélkül. Köszönet a szervezőknek, hogy legalább a résztvevők kételyeit eloszlatták.

Fotók: Simonné Horváth Éva.

Forrás:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.245131995640219.1073741870.160735030746583&type=3>

Egyesületi színházbérlet

KISSNÉ ANDA KLÁRA

A Jászai Mari Színház következő bérletes előadása 2014. január 4-én szombaton 19.00 órai kezdettel Móricz Zsigmond Rokonok című darabja lesz.

Az ünnepekre való tekintettel a bérletre már most, de legkésőbb 2013. december 20-áig lehet jelentkezni Kissné Anda kláránál (kissne.anda.klara@jamk.hu, Tel.: 34/513-679).

Egyedi igény esetén a jegyár 2500 forint. Bővebb információ:

[http://www.jaszaimariszinhaz.hu/hu/szinhaz/reperoar.html?eloadas_id=6769](http://www.jaszaimariszinhaz.hu/hu/szinhaz/repertoar.html?eloadas_id=6769)

MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezete

Beszámoló és jövő évi tervek az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet taggyűléséről

KISSNÉ ANDA KLÁRA

Néhány éve igény mutatkozott, hogy az októberi könyvtári hét nyitó eseményei között az egyesület is helyet foglaljon. Sajnos az aktualitások, a megfigyelt létszámmal működő könyvtárak saját programjai lehetetlenné teszik a nagyarányú részvételt, de

csak hála és köszönet illeti azokat, akik október 7-én megjelentek a Komárom-Esztergom megyei szervezet taggyűlésén.

Nem csak a Szervezet, hanem az MKE Elnöksége és Tanácsa által végzett eddigi munkáról is hallhattak beszámolót tagjaink.

A megyei feladatok között említésre került az időigényes adminisztráció kötelezettsége, a forrásszerzésre és támogatásra irányuló szervezeti marketing és PR tevékenység, a civil megmozdulásokon való részvétel, a kollégák munkájának elismerése érdekében tett lépések, a

különböző díjak szakmai felterjesztései, a képviselő az MKE különböző munkabizottságaiban és ülésein és a társszervezetek tanfolyamain, programjain, a vándorgyűlésen való részvétel, az idei határ menti és hazai tapasztalatcsere látogatás, a színházlátogatás lehetősége, és végül a könyvtári hétre szervezett előadás.

A hosszas felsorolás nem nélkülözte a negatívumokat sem. Az országosan ismert és elismert workshopok sajnos idén forráshiány miatt nem kerültek megrendezésre, nem készültek még el a szabályzatok, az igényfelmérő kérdőív és a nyugdíjasokat sem sikerült jobban bevonni a munkába.

Az **MKE vezetése és bizottságai** sokirányú munkát végzett az év során. Az IKSZ-szel szoros együttműködésben készítette elő a rendeletmódosításokat, a könyvtári stratégiai tervet, képviseli a szakmai érdekvédelmet. Megszervezték a könyvfesztivált, jól sikerült az idei vándorgyűlés és nagy sikerű az „Alkotó könyvtáros” sorozat. Új kezdeményezésként a döntéshozó minisztereknek szerveznének be- és megmutató sorozatot.

Bizottsági munka során kidolgozták a közös ügyviteli rendszert, az új *Alapszabályt* és *Ügyrendet*, a Fitz-díj szabályzatot, és még a „hungarikum törvény” megjelenése előtt felállt a könyvtárakat és szakmai szempontokat képviselő értéktár munkabizottság.

A tanfolyam kivételével több projektre sikerült pályázati forrást találni, így újulhatott meg többek között az MKE honlapja és az arról elérhető új webmagazin. Ez utóbbi igyekszik kielégíteni minden információs igényt.

A Szervezet külön napirendi pontban tárgyalta a **szabályzatok pótlásával és a közös könyvelési rend** elindításával járó feladatokat. Döntés született az alszámla feletti rendelkezés módjáról és jogosultjairól, az adószám visszaadásának nehézségéről.

Az új *Alapszabály* miatt módosításra szoruló szervezeti és működési szabályzatban részletesebb kidolgozást kívánnak a regisztrációs díjjal, a tisztségekkel és a választás rendjével kapcsolatos kérdések. A hiányzó szabályzatokat is év végéig pótolni kell.

A Szervezet **pénzügyi helyzetéről** elhangzott tájékoztatás szerint hozzávetőleg 220 ezer forint áll rendelkezésre, amelyből még a testületi tagok támogatása, a könyvtár heti előadás, útiköltségek

és a könyvelői munkadíj vár kifizetésre. Az átalakulásra készülve a Szervezet már felbontotta lekötött betétjét.

A **2014. évi munkaterv** felvázolása során a már elhangzott, elmaradt feladatok kapnak prioritást. A bevált kirándulásokhoz helyszínt, a programokhoz témát kell találni. Megkerülhetetlen eseménye lesz a a következő évnek a szervezeti tisztújító taggyűlés, valamint a felvidéki kollégák számára szervezett hazai tapasztalatcsere. Ez utóbbi középpontjában a gyermekkönyvtári munka állna. Ehhez éppúgy forrást kell majd találni, mint a workshopokhoz. Alapító okirat, szervezeti önállóság nélkül hivatalosan pályázni nem lehet, az MKE-n keresztül a tagszervezetekkel osztozva vagy az adott célra támogatót keresve van csak esély pénzhez jutni.

Év végéhez közeledve a tagok döntöttek a **tagdíj részletfizetésének** fenntartásáról is. A 2014. január 1-jétől érvényes minimum tagdíjak:

- 5 000 Ft a munkavállalóknak.
- 3 000 Ft a kedvezményezetteknek: nyugdíjasok, GYES-en lévők. Ez fizetendő új kategóriaként a 25 év alatti fiataloknak és a nagycsaládosoknak.
- 20 000 Ft maradt a testületi tagdíj.
- 1 000 Ft a társult szervezetek tagjainak (KTE, Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesülete, Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete).

Ez utóbbi kivételével a tagdíj tartalmazza az MKE tagdíjat (minden kategóriából egységesen 2 000 Ft) és a szervezeti regisztrációs díjat. Aki a Komárom-

Esztergom megyei szervezetbe csak második helyen regisztrál, annak az MKE tagdíjjal csökkentett díjat kell befizetnie. **Az első részlet (2 000 Ft) befizetési határideje 2014. február 10.**

Az elhangzott kérdésekben a vezetőség kéri a javaslatokat, ötleteket, a véleményformálást, valamint várja azok jelentkezését, akik hajlandók aktív részt vállalni a szabályzatok és a kérdőív megalkotásában.

A jelentkezés és bármely kérdésben további információ a kissne.anda.klara@jamk.hu e-mail címen kérhető.

Kedves Olvasó!

Engedd meg, hogy egy hosszabb, általam írt cikket mutassak be aktuális lapszámunkban. Egy olyan témát boncolgatok, ami mindennapjaink részévé vált, s talán a megszokás miatt figyelmünk sokszor el is halad mellette. Ha a crowdsourcing kifejezést tán még nem is, de a tömegek bölcsessége szókapcsolatot már biztosan hallottad. Íme, néhány példa az online tömegkútfő kihasználására a tudomány, a játék, az üzlet, a művészetek és a szórakozás világából.

Másik cikkünkben a személyes családtörténet kutatásának számítógéppel támogatott lehetőségeit mutatja be Szilassi Andrea.

Hasznos olvasást kívánok!

Vitéz Veronika, rovatgazda

Az online közösségi tudás építő ereje - Crowdsourcing kezdeményezések

VITÉZ VERONIKA

„A crowdsourcing gyakori felhasználási területe, hogy aprólékos munkákat kis szeletekre darabolva sok közreműködő közt osztanak szét. A „crowd”, azaz tömeg kifejezés a folyamatban a résztvevők nagy számából fakad, akik lehetnek önkéntesek vagy részdíjban dolgozók. Mindenki csak egy kis darabban járul hozzá a nagyobb, közös eredmény eléréséhez. A crowdsourcing különbözik a hagyományos outsourcing-tól, mivel itt a kiszervezés jellemzően egy előre meg nem határozott közönségnek történik, nem pedig előre pontosan kiválasztott, megnevezett csoportnak.”¹

Adott egy probléma, ami megoldásra vár. Manapság már nem egy kisebb problémamegoldó team kezd el rajta dolgozni, vagy nem egy meghatározott, akár „külsős” közösség (outsourcing), hanem a „világ” elé tárják a feladatot, annak érdekében, hogy minél több ötlet születhessen, és a sokak tudása válaszolja meg a feltett kérdést. Itt egyszerűen arról van szó, hogy a tömeg tudása együttesen nagyobb lehet, mint egy kis csoporté. Nem egy „megmondóember” vagy „megmondócsapat” szórja az okosságokat, hanem egy decentralizált közösség. Számos eredmény bizonyítja, hogy a központ nélküli, elosztott rendszerek legyőzik a központosítottakat. S hogy miért lehet ez így? Bizonyításként lássunk néhány számadatot:

- 1 byte az 8 bit
- a Google-nek ma durván 1 exabyte adata van
- a világ teljes könyvtárája 50 terabyte
- a világ legnagyobb könyvtára a Library of Congress, ahol durván minden 5. könyv megvan, itt 10 terabyte adatot tárolnak
- OSZK könyvtárája: 2 terabyte
- Biblia: 4,5 megabyte

- Korán: 750 kilobyte

- János vitéz: 60 kilobyte

A János vitézt és még a Koránt is vannak, akik kívülről tudják, de az egész Bibliát már kevesebben képesek kívülről teljesen visszaidézni. Valahol a megabyte-nyi mennyiségnél van az a határ, amit az emberi memória már nem képes megjegyezni. Ezért mondhatjuk azt, hogy az egy-egy „megmondóember” által közvetített tudás nem lehet nyertes, hiszen ő a világ tudásának csak 7 milliárdod részét képes a fejében tartani. Tehát a nagy csoport ösztudása, a tömeg bölcsessége mindenhogyan több az egyes egyének, kisebb csapatok tudásánál, bölcsességénél. Így több jó ötlet is születhet egy-egy probléma megoldására. A bűvös szó minderre a „crowdsourcing”, az elosztott problémamegoldás és alkotás napjaink gyakran használt fogalma. Jelentése: tömegkútfő, tömegek bölcsessége.

Ebben a problémamegoldó modellben általában olyanok vesznek részt, akik valamelyest is kompetensnek érzik magukat a felvetett probléma témakörében. Egyáltalán nem fontos az, hogy szakemberekről legyen szó, sőt legtöbbször laikusok közreműködésének köszönhetően oldódnak meg a feltett kérdések. „Az adott szakterület iránt érdeklő online közösséget új technológia fejlesztésére, algoritmusok pontosítására, szoftverek tesztelésére, új design kidolgozására, nagy mennyiségű adat szisztematizálására, elemzésére vagy az abban történő segédkezésre buzdítják. Előfordult olyan is, hogy valamelyik (biotechnológiai) projekt elindító játék formájában bírták rá az együttműködőket különböző baktériumok működésének megfejtésére, bizonyos gyógyszerekkel szemben

¹ Wikipédia: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Crowdsourcing>

ellenálló sejtek azonosítására.”² A folyamatban résztvevő felhasználók megoldásokat generálnak és tesznek közkinccsé. Ezeket összehasonlítják és a legjobbakból akár tudományos felfedezések is születhetnek. „Fejlődésük párhuzamba állítható a genetikai algoritmusokkal, csak hogy ott programok, emitt viszont emberek evolválják, optimalizálják a lehetőségeket.”³

Manapság már cégeken belül is alkalmazzák a megoldáskeresés eme formáját: a feladattal megbízott szervezet vagy személy „továbbosztja” a feladatot közösségi hálózatra, az ismerősök és barátok közé, akik akár még tovább küldik, s a beérkező megoldásokból válogatva, azokat összerakva válaszolja meg a felmerült kérdést. Ez a „buddysourcing”.

A piaci szféra mellett a művészetekben is kezd elterjedni a crowdsourcing. A személytelenség önbizalmat ad és a művészek sokkal inkább megnyílnak, kreativitásuknak senki nem szab határt, kevésbé érzik mások bírálatát (pl.: a leginkább közösségi művészetben, a videózásban a Swarm of Angels). „A részvétel és az együttműködés új formái az alkotás és a szerzőiség (további) decentralizációját, globalizációját eredményezik.”⁴ A művészek körében (de más területen is: katasztrófa sújtotta népek megsegítésében, politikai kampányokban, stb.) jellemző a „crowdfounding”, a közösségi támogatás, finanszírozás. Lényege, hogy az interneten közösségek azért szerveződnek, hogy egy adott szervezet, személy vagy saját maguk kezdeményezését anyagilag támogassák. Példa erre az Age of Stupid című film, melyre 1,2 millió amerikai dollár gyűlt össze a közösség erejével, vagy a www.creativeselector.hu oldal, ahol különböző témájú kreatív projektek megvalósulását lehet támogatni anyagilag.

A profitorientált ágazatok és a művészetek mellett a tudományokban is jelentős eredmények köszönhetők a crowdsourcingnak. Egy ilyen tudományos projekt az „Ice Hunters” is, amiben laikus tömegeket vonnak be az űrkutatásba. Az előzményekhez hozzátartozik, hogy a NASA 2006-ban útnak indította a New Horizons nevű űrszondáját, amelynek feladata, „hogy 2015. július 14-ével kezdődően elhaladjon a Plútó mellett, hogy majdnem tízévi és

rekordtávolságú, hárommilliárd mérföldnyi utazás után elsőként adatokat gyűjtsön róla, majd pedig, mintegy mellék-küldetesként az univerzum határán található, úgy nevezett Kuiper-öv objektumait is felderítse.”⁵

Csak hogy, mikor ezen objektumok vizsgálatára kerülne sor, már igen kevés üzemanyag lesz az űrszondában, így egy olyan objektumot kell találni, ami közel esik a szondához és így a felderítése még kivitelezhető. Fotók készültek a vizsgálandó univerzumrészről, de a számítógépek nem alkalmasak a teleszkópok képeit értelmezni, ellentétben az emberi szemmel. Tehát a tömegek feladata lett az, hogy a fotókon látható objektumokat felfedezzék és megkülönböztessék csillagoktól, aszteroidáktól és más foltoktól. 2011-ig 1 026 207 objektumot találtak, de valószínűsíthető, hogy ebből mindössze 10-12 olyan, ami a szonda útjába esik majd. De ezen kívül még számos hasonló kezdeményezés ismeretes. Például a GalaxyZoo program, amiben önkéntesek morfológiailag osztályoznak galaxisokat felvételek alapján. „A GalaxyZoo végeredménye közel 35 millió besorolás lett, több mint 82 ezer önkéntes segítségével.”⁶ De az ESA és a NASA SOHO nevű napkutató űrszondája által készített felvételek amatőrök általi ellenőrzését is említhetnénk, akik a fotókon üstökösöket keresnek.

Egy másik érdekes projekt, ami látássérültek mindennapjait segíti, a VizWiz nevű iPhone alkalmazáshoz kötődik. Ezt az applikációt a New York állambeli University of Rochester humán-komputer-interakciós kutatócsoportja fejlesztette ki. Lényege, hogy ha felhasználója valamilyen vizuális akadályba ütközik, egy fotót készít róla, és ezt egy szóban megfogalmazott kérdéssel kiegészítve továbbítja a rendszernek. Pár másodpercen belül választ kap, ami megadja az adott vizuális probléma választát. A „tömegek” jelen esetben a válaszok generálásban segítenek. A látássérült felhasználó háromféle lehetőség közül választhat, ahonnan feleletre vár. „Az egyik lehetőség az Amazon Mechanical Turk, ahol anonim és a felhasználó számára ismeretlen emberek válaszolnak; de

² Kömlödi Ferenc: A közösség bölcsessége: <http://computerworld.hu/a-kozosseg-bolcsessege-20120404.html> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

³ Lásd u. o.

⁴ Lásd u. o.

⁵ Dolgoz a NASA-val... otthonról!

<http://cloudsourcing.blog.hu/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

⁶ Holl András: Amatőr kibertudomány. In: Természet Világa, 2011. december, 571.o.

<http://www.konkoly.hu/staff/holl/akitud.pdf> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

emellett segíthetnek az illető ismerősei a Twitteren, illetve egy vagy több konkrét címzett emailben, ami pedig a személyes ismeretség előnyét adja, és mindezt a rendszer még megtámogatja az [IQ Engines](#) képfelismerő alkalmazással.”⁷

A tudományos eredmények születése nem minden esetben tudományos kutatásokra vezethető vissza. Ismerünk olyan felfedezéseket, amiket az emberhez alapvetően hozzátartozó, rá jellemző egyik legtermészetesebb, legősibb cselekvés, a játék hívott életre.

Erre jó példa a University of Washington mérnökei és biokémikusai által kidolgozott FoldIt nevű program és játék, amelyet 2008 óta bárki kipróbálhat. A fejlesztőknek hasonló céljuk volt, mint a korábbi SETI-program kitalálóinak, azaz laikusokat bevonni a természettudományos felfedezésekbe és az adatfeldolgozásba. A számítógépes játékosoknak feladatuk, hogy a fehérjemolekulákat a legkisebb energiájú térbeli alakzatokba hajtogassák össze. A DNS alap alkotóelemeivel, a fehérjékkel kapcsolatos komplex számítási információkkal segítik a biológusok munkáját. A játék elődje a Rosetta@home elosztott fehérjehajtogató, BOINC-alapra épülő program volt. „Bár a FoldIt fut Windows, MacOS és Linux alatt is, a munkát egy sokkal bonyolultabb, és minden háztartásban megtalálható processzor végzi, a cerebrum, az emberi agy. Az előd az elosztott számítógéprendszerek, a FoldIt a crowdsourcing modelljén alapszik. Ha mindenki elvisz egy kis követ a hegyről, végül az egész hegy eltűnik. Mindkét esetben a résztvevők olyan célok elérését segíthetik, mint a malária legyőzése és az Alzheimer - kór gyógyítása.”⁸ A FoldIt eredményeit a Nature című természettudományos folyóirat is publikálta. A Nature szakfolyóiratában, a [Structural and Molecular Biology](#)-ban közzé tették azt is, hogy a FoldIt segítségével laikusok fejtették meg a HIV-vírushoz hasonló retrovírus szerkezetét. A játékosoknak mindössze három hetükbe telt, hogy megalkossák a retrovírus térbeli modelljét. „Az enzim kibogozása *új betekintést ad a retrovírus elleni szerek tervezésébe*”. Ez az első eset, amikor a gép helyett számítógépes

játékosok oldottak meg tudományos problémát. Seth Cooper, a FoldIt egyik létrehozója ezt azzal magyarázta, hogy *„az emberek képesek térben gondolkodni, ez olyasvalami, amiben a számítógépek még nem jók”*.”⁹

A FoldIt egyik társszerzője, Adrien Treuille kezdeményezte egy hasonló játék kivitelezését, az eteRNA-t, melynek kivitelezése a Carnegie Mellon University és a Stanford University-n történt/ik. Ennek lényege, hogy a résztvevők RNS-t terveznek, amiknek legjobbjait megpróbálják létrehozni az eteRNA tudósai. Az RNS molekulák vázának, szerkezetének, felépítésének pontos feltérképezése a cél, mert a biológusok szerint ezek lehetnek a legfontosabb szabályozói mindennek, amik az élő sejtekben történnek.

A FoldIt és az eteRNA előtti első játékos próbálkozás, ami az emberi agyakat használta ki, Luis von Ahn ötlete, az ESP Game volt. A játék alapja a képek címkézése. Két véletlenszerűen kiválasztott, egymás számára ismeretlen online játékos játszik együtt, akiknek feladatuk, hogy megadott idő alatt ugyanazon képre ugyanazt a szót, címkét állapítsák meg, ugyanezzel minél pontosabban jelöljék meg a kép tartalmát.

A Phylo nevű játék pedig arra szolgál, hogy a játékosok genetikai betegségek kódjait oldják fel. A résztvevők összeillesztik a színes négyzeteket, eredményeikből pedig a tudományos közösség újabb és újabb lépéssel kerül közelebb egy ősrégi probléma, a többszörös szekvencia-illesztés megoldásához. Ez a kérdéskör túl nagy falat a számítógépeknek. A cél az, hogy a tudósok rájöjjenek, hogy hol és hogyan kódolt egy szervezet, organizmus funkciója a DNS-ben. A játék megérteti, hogy a szekvencia-illesztés egy út lehet a DNS, RNS vagy protein szekvenciák hasonlóságukon alapuló azonosítására.

A Phrase Detectives egy annotációs, szövegmagyarázós játék az irodalom és a nyelvtan, a nyelv szerelmesei számára. A játékosok pontokért cserébe versenyeznek egymással, kapcsolatokat fedeznek fel szavak és mondatok között. Így egy adatbázist építenek, ami ez által nyelvészeti információkkal van tele. A játék a University of Essex tudósai: Jon Chamberlain, Massimo Poesio és Udo Kruschwitz nevéhez fűződik.

⁷ Instant szem: vakokat segítő iPhone-app:

<http://cloudsourcing.blog.hu/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

⁸ Holl András: Amatőr kibertudomány. In: Természet Világa, 2011 december, 571.o.

<http://www.konkoly.hu/staff/holl/akitud.pdf> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

⁹ Játékból bogozták ki az AIDS titkát:

<http://www.hir24.hu/tudomany/2011/09/19/jatekbol-bogoztak-ki-az-aids-titkat/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Az OnToGalaxy a Brémai Egyetemen Markus Krause agyából pattant ki. Felhasználói segítenek józanésszel ismereteket gyűjteni szavakról.

Az EyeWire játék pedig a retinában lévő neuronok követésére szolgál. Célja, hogy konkrét sejttípusokat azonosítson a már jól ismertek mellett, valamint feltérképezni a neuronok kapcsolatát a retinában, ami a látás működésének megértéséhez nyújtana segítséget.

A felsoroltak mind a crowdsourcing modelljén és az emberi agyon, a józanészen, tapasztalaton alapuló számítási játékok köré tartoznak, melyekben a számítási folyamatokat nem a számítógépek, hanem az emberek végzik el, ráadásul szórakozva. A játék pedig sokszor tudományos eredményekhez vezet. „Mint láthattuk, az amatőrök, önkéntesek élenjáró kutatási programokhoz járulhatnak hozzá, és esetenként maguk is tehetnek felfedezéseket. Az amatőr kibertudomány legnagyobb értéke véleményünk szerint mégsem ez. Még e közvetlen eredményeknél is fontosabb lehet, hogy sokakkal megszeretteti a tudományt, ismereteket terjeszt, növeli a tudomány barátainak táborát, értő közönséget szervez a tudóstársadalom köré.”¹⁰

A fenti példák mind a tudomány világához kötődnek, de ezeknél hétköznapiabb dolgokban is jelen van az online közösség építő ereje.

Nem régiben, 2013. szeptember 2-án indult el a német hátterű Testbirds magyarországi tevékenysége. Ők mobil alkalmazások (Apple iOS, Google Android, Windows Phone, Blackberry OS platformokon) és webes alkalmazások (webáruházak, portálok, játékok stb.) tesztelésével foglalkoznak. Működésük lényege, hogy egy olyan online közösséget toboroznak maguk köré, akik vállalják ezeknek az alkalmazásoknak a tesztelését. Ez a crowdtesting, melyben a valódi végfelhasználók a megrendelő által kért szolgáltatást valós környezetben, saját eszközeiken (mobiltelefon, tablet, PC) tesztelik. Rengetegen jelentkeznek teszternek, s így a közösség erejével sokkal könnyebb egy-egy hibát kiszűrni, mintha egyetlen ember feladata volna, hiszen több szem többet lát. A tesztelők

körébe bárki regisztrálhat, legyen az szakember vagy laikus átlag felhasználó. Egy hibanaplót kell vezetnie, melyet a tesztidőszakon belül beküld a Testbird csapatához, akik pénzjutalomban részesítik azt a teszttert, aki először vesz észre egy adott hibát. „Az életszerű helyzetekben végzett tesztelés lehetővé teszi, hogy a laboratóriumi körülmények között nem jelentkező hibákra is fény derüljön.”¹¹

De nem is kell ennyire messzire menni, hogy megértsük közösségek erejét. Vegyük csak a Wikipédiát. Mi is az a wiki? „A név maga a hawaii wiki wiki kifejezésből ered, ami „fürgét” vagy „nagyon gyorsat” jelent. A wiki a hipertext rendszerek egyik fajtája, vagy pedig maga a szoftver, ami ennek készítését lehetővé teszi. A wikiwikiweb olyan webhely, amely wiki rendszer szerint, ennek felhasználásával működik, vagyis lehetővé teszi azt, hogy a szerkesztők (vagy általános esetben bárki) a laphoz új tartalmakat adjanak, vagy azon tartalmat módosítsanak.”¹²

A Wikipédia egy online, nyílt tartalmú enciklopédia, melybe az olvasók, egy önkéntes, webes közösség, a wikipédisták küldik be a szócikkeket. Így dagadt mára már 247 996 db szócikket tartalmazó enciklopédiává a magyar változat. Itt sem kell a téma szakértőjének lenni, lehet a szerkesztő pusztán csak érdeklődő is. Éppen ezért nem árt fenntartásokkal kezelni az olvasottak hitelességét, esetleg utánajárni azoknak. De kiindulópontnak kiváló.

Több tízezer, a Wikipédiához hasonló wiki-rendszerrel üzemeltetett oldal található az interneten. Ebből a szemszögből a Wikipédia egyik testvére a WikiMedia (<https://commons.wikimedia.org/wiki/>), ahol nem feltétlenül szócikkekkel, inkább a közösség által feltöltött fotókkal, hang és videó-fájlokkal találkozhatunk. A WikiMediához kapcsolódik „a Wiki Loves Monuments, mely egy évente megrendezett nemzetközi fotópályázat. Célja kulturális örökségünk megőrzésének és megismerésének elősegítése. A pályázat során a résztvevők az országos műemléki védettségű építményekről fényképeket készítenek és azokat szabad licenc alatt teszik közzé. A fotópályázat szervezői a Wikipédia és társprojektjei, valamint az ezeket létrehozó önkéntes közösségek támogatására létrejött Wikimédia szervezetek. A

¹⁰ Holl András: Amatőr kibertudomány. In: Természet Világa, 2011 december, 571.o.
<http://www.konkoly.hu/staff/holl/akitud.pdf> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

¹¹ Testbirds: <http://www.testbirds.hu/a-testbirds-bemutatkozik> Letöltés ideje: 2013. 09. 28.

¹² Wikipédia: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Wiki> Letöltés ideje: 2013. 09. 28.

pályázatra feltöltött képek elérhetőek lesznek a Wikimédia Commonsban is, mely a Wikipédia és társprojektjei közös médiagyűjteménye. Sokuk a velük kapcsolatos Wikipédia-szócikket illusztrálja majd.”¹³

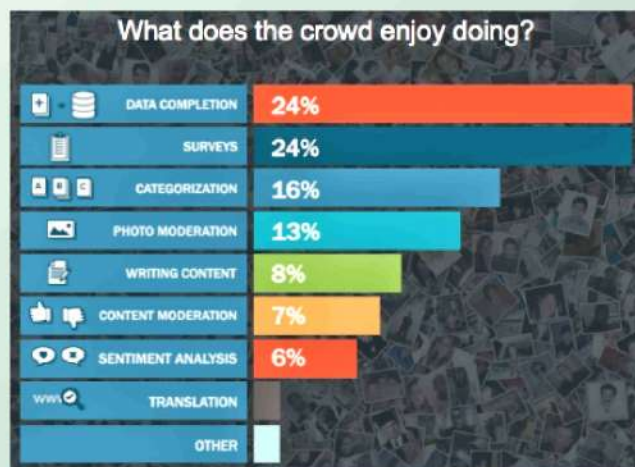
S ha már közösség, nem szabad kihagynunk az online közösségek közösségét, a Facebookot sem. Ott is számtalanszor találkozhatunk olyan esetekkel, amikor egy-egy tag a közösség segítségét kéri eltűnt dolgokkal vagy adományozással kapcsolatosan, esetleg éppen életet mentő információkat oszt meg. Gondolhatunk itt az eltűnt gyermekekre, kutyákra, macskákra, telefonokra, autókra, de akár a 2010. október 4-i iszapkatasztrófa híreire és segítségeire, vagy a 2013. március 15-i segélynyújtó akciókra, melyek szintén a szemünk előtt, a mi bevonásunkkal, az üzenőfalán zajlottak.

A Facebookhoz folyamodott egy budapesti házaspár is, akiknek nyáron ellopták az autóját. Egy fotópályázatot hirdettek a közösségi oldalon, melyben arra kérték a jelentkezőket, hogy olyan színű és márkájú autót fotózzanak le, amilyen az övéké volt. Rengeteg pályamunka érkezett, s az egyik bizony az ő ellopott autójuknak bizonyult. A nyomravezető busás pénzjutalomban részesült.

Egy másik online közösségi tér, amelyet szinte mindenki ismer és használ a Skype. Ki gondolná, hogy az ingyenes beszélgetéseink mögött egy tömegek (jobban mondva, a tömegek számítógépeinek) erejére támaszkodó program áll. A Niklas Zennstrom cége által kifejlesztett szoftver egyenrangú felhasználók összekapcsolt számítógépeinek közös kapacitását használja ki, lehetővé téve, hogy a felhasználók az interneten keresztül ingyen beszélgethessenek egymással. „Az eredmény egy olyan önfenntartó telefonos rendszer, ami nem igényelt központi tökebefektetést, csak arra volt szükség, hogy a felhasználók megosszák egymással számítógépeik kapacitását.”¹⁴

A fenti példák mind az online közösségek erejét igyekeznek bizonyítani. Legyen az üzlet, tudomány, játék vagy segítség a bajbajutottaknak, bármelyikhez köthető megvalósulás az ismeretlen tömegeknek, az ő

ötleteiknek köszönhető. A felsoroltak is azt mutatják, hogy az online közösségek megjelenésével más aspektusból is megismerhetjük, s akár ki is használhatjuk a Tömegek Erejét.

1. Ben Lorica, practicalquant.blogspot.hu

Felhasznált és ajánlott irodalom, további érdekességek a témával kapcsolatban

Csordás Tamás: Crowdsourcing: Mi is a közösségben rejlő valós üzleti potenciál? : <http://www.mediapiac.com/blogzona/kozossegben-rejlo-Crowdsourcing-Mi-is-a-kozossegben-rejlo-valos-uzleti-potencial/7557>
Letöltés ideje: 2012. 05. 12.

Dolgozz a NASA-val... otthonról!: <http://cloudsourcing.blog.hu/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

FoldIt: <http://fold.it/portal/>

Foldit WIKI:

http://foldit.wikia.com/wiki/Foldit_Wiki Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

http://foldit.wikia.com/wiki/Online_Resources Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Holl András: Amatőr kibertudomány. In: Természet Világa, 2011. december, 571.o. <http://www.konkoly.hu/staff/holl/akitud.pdf>
Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

¹³ Wiki Loves Monuments: http://wikilovesmonuments.hu/?pk_campaign=Centralnotice Letöltés ideje: 2013. 09. 28.

¹⁴ Don Tapscott-Anthony D. Williams: Wikinómia. Hogyan változtat meg mindent a tömeges együttműködés. Budapest: HVG Kiadó, 2007.

Howe, Jeff: The Crowdsourcing of Talent:
http://www.slate.com/articles/technology/future_tense/2012/02/foldit_crowdsourcing_and_labor_2.html Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Human-based computation game:
http://en.wikipedia.org/wiki/Human-based_computation_game

Letöltés ideje: 2012. 05. 12.

Human Computation:
<http://dm.tzi.de/en/human-computation/>
Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Instant szem: vakokat segítő iPhone-app:
<http://cloudsourcing.blog.hu/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Játékból bogozták ki az AIDS titkát:
<http://www.hir24.hu/tudomany/2011/09/19/jatek-bol-bogoztak-ki-az-aids-titkat/> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Játékból lett tudományos eredmény:
<http://www.hir24.hu/it-mobil/2010/08/06/jatekbol-lett-tudomanyos-eredmeny/>
Letöltés ideje: 2012. 05. 12.

Kömlődi Ferenc: A közösség bölcsessége:
<http://computerworld.hu/a-kozosseg-bolcsessege-20120404.html> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Mindentudás Egyeteme portálja, Kornai András előadása: Szóból ért? Ember, gép, nyelvtechnológia, 2011. 02. 08.:
<http://mindentudas.hu/elodasok-cikkek/item/2520-sz%C3%B3b%C3%B3l-%C3%A9rt?-%E2%80%93-ember-g%C3%A9p-nyelvtechnol%C3%B3gia.html>
Letöltés ideje: 2012. 05. 12.

New game taps crowdsourcing to help scientists: <http://dailycrowdsource.com/20-resources/projects/302-new-game-taps-crowdsourcing-to-help-scientists>

Letöltés ideje: 2012. 05. 12

Az online játék a jövő kulcstechnológiája?:
<http://vilagtudomany.hu/index.php?data%5Bmid%5D=7&data%5Bid%5D=297&azonlinejatekajov337kulcstechnologiaja> Letöltés ideje: 2012. 05. 31.

Surowiecki, James: A tömegek bölcsessége.
Budapest: Napvilág Kiadó, 2007. 358. p.

Tapscott, Don- Williams, D., Anthony: Wikinómia. Hogyan változtat meg mindent a tömeges együttműködés. Budapest: HVG Kiadó, 2007. 336. p.

Testbirds: <http://www.testbirds.hu/>

Vályi-Halácsy-Wellmann: Hatalom a mobiltömegek kezében. Budapest: Typotex, 2007. 284. p.

Játékok: <http://game.cyc.com/>

http://eterna.cmu.edu/eterna_page.php?page=me_tab

1. Jodi Ann Reid, usselfstoragelocator.com

Családfakutatás számítógépes segítséggel

SZILASSI ANDREA

Minden ember életében előbb vagy utóbb eljön az az idő, amikor foglalkoztatni kezdi szűkebb és tágabb családjának históriája. A felmenőkről szóló történeteket, a családi emlékeket mindenkinek kötelessége lenne őrizni és továbbadni utódainak! Az idősek emberek - bár feledékenyek a hétköznapi teendőket illetően - de többnyire remek memóriával rendelkeznek a távoli múlt eseményei tekintetében. Ezért is ajánlottam néhány hónapja a NetNagyi Klubban a program részeként e témát a jelenlévőknek. Csupán elhatározás, idő, megfelelő alkalom és némi IT tudás szükséges a családtörténet feltáráshoz, dokumentálásához. Egyébként a népek olvasztótégelyének is nevezett Egyesült Államokban, Salt Lake City-ben van egy kifejezetten családtörténetre specializálódott könyvtár is: <http://familyhistorylibrary.com/>

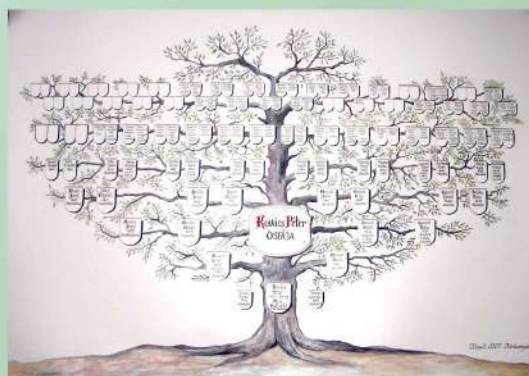
A hazai közvetlen kutatáshoz levéltári források, anyakönyvek digitalizált másolatai is rendelkezésre állnak szabadon hozzáférhetően az interneten. A születési, halotti és házassági anyakönyvek mellett sok egyéb forrás is fellelhető. A Magyar Országos Levéltár 184 adatbázist bocsát rendelkezésre online 1715-től <http://193.224.149.8/adatbazisokol/osszes-adatbazis> Habár ezekből a feltáró munka bizonyára időigényes, de előny, hogy saját erővel, önálló időbeosztással kényelmesen haladhatunk a kutatásban, otthonunkban. Azonban nem minden forrás ingyenes, vannak fizetős adatbázisok is. Szintén nélkülözhetetlen lehet egyeseknek a világháborús hadifoglyok adatbázisa, amely tartalmaz információt az elcsatolt területeken elhunyt katonákról is. <http://www.militaria.hu/hadtorteneti-intezet-es-muzeum/adatbazisok>

Létezik családfakutatáshoz készített DVD adatbázis is, amely offline használható. Az Arcanum Kft által készített lemez családtörténet, heraldika és honismeret vonatkozásában rengeteg könyv és egyéb forrás digitalizált anyagát tartalmazza. Keresője kitűnően használható a konkrét családnevekre történő lekérdezésekhez, a célirányos

kereséshez. Ez a DVD Népház Úti Fiókkönyvtárunkban megtalálható.

A világhálón sokféle családfakészítő honlap, illetve letölthető alkalmazás található. Pl.: www.myheritage.hu Jellemző rájuk, hogy mutatós és rendszerezett adatokat tartalmazó fát kapunk illusztrálva arcképekkel, amelyek kitűnően megmutatják a családi kapcsolatokat és a még fennálló hiányosságokat. Nemcsak a vizuális memóriával megáldott embereknek nagy segítség egy ilyen ábra - akár félkész állapotban is. Ez a modell sem nélkülözi azonban a személyes kutatómunkát. Mindazonáltal a Facebookon is megtalálhatók a családfakutatással foglalkozó szervezetek, személyek, közösségek.

Végezetül megvásárolt szolgáltatásként is hozzájuthatunk egy részletes és mutatós családfához, amely átvállalja helyettünk a gondos, aprólékos kutatómunkát. Kétségtelen előnye ennek a megoldásnak, hogy leveszi vállunkról az idő- és munkaráfordítást, továbbá nem igényel szaktudást. Egyetlen hátránya a fizetendő számla lesz. Utolsó példám egy amerikai webhely, amelyik talán a legprofesszionálisabb e területen: <http://www.dnaancestryproject.com/>

1. Szalai Katalin és Zacher András munkája

További ajánlat az internetről:

- Egy fontos összefoglaló portál: www.genealogia.hu
- Nemzetközi adatbázis. Benne magyarországi anyakönyvek, az elcsatolt részekről is: <https://familysearch.org/>
- Zacher András oldala: <http://members.chello.hu/zacher.andras/>
- <http://csaladfafakutato.uw.hu/index.php>
- <http://www.ittvoltam.hu/csaladfa/default.aspx>

2013. OKTÓBER

GULYÁS JÁNOSNÉ VÁLOGATÁSA

ESZTERGOM

1. ÖSSZEFOGÁS Esztergomban [Hír] = Magyar Nemzet, okt. 1. p. 2.
- Esztergomban megalakult a Szövetség Esztergomért Összefogás a FIDESZ, a KDNP, a FIDELITAS, valamint a Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület részvételével. Cél: a 2014. évi választásokon való eredményes szereplés.
2. CSERI Péter: Összefogás? Na ne nevetessen! Tétényi Éva nem bánná, ha Meggyes Tamás mégsem vonulna vissza = Népszabadság, okt. 8. p. 6.
- György Róbert FIDESZ-elnök, Szövetség Esztergomért Összefogás, Tétényi Éva polgármester.
3. MÉG nagyobb sötétség Esztergomban. = Magyar Nemzet, okt. 18. p. 2.
- Esztergomban a polgármester és a közvilágítást végző szolgáltató cég anyagi vitája miatt utóbbi folytatja a lámpatestek és izzók kiszerezését a városban.
4. R. KISS: Nemzetközi had Esztergomban. Ill. = Magyar Nemzet, okt. 18. p. 15.
- Történelmi megemlékezések a párkányi csata 330. évfordulójára Szlovákiában és Magyarországon, szeptember 27.- október 17.
5. Velkei Tamás: Turisztikai fejlesztések a pilisben. Ill. = Magyar Nemzet, okt. 30. p. 10.
- A Pilisi Parkerdő Zrt. 9 millió Ft-ból tanösvényt alakított ki a Rám-szakadéknál.

KOMÁROM

6. V.T.R.: Sportban nincs non plus ultra = Népszava, okt. 10. p. 15.
- A komáromi Szőnyi Ferenc a 30 napos triatlon megmérettetésén második helyen végzett.
7. VELKEI Tamás: Töretlen fejlődés Komáromban. Ill. = Magyar Nemzet, okt. 30. p.
- Komárom város beruházásai fejlesztései 2010-2015., Molnár Attila polgármester.

LÁBATLAN

8. LEBONTJÁK a Lábatlani Cementgyárat = Napi Gazdaság, okt. 31. p. 7.
- Lábatlanon a Holcim Hungária Zrt. a győri székelő Alcufer Kft.-t bízta meg a 2012 év vége óta bezárt gyár épületeinek lebontásával. Richard Skene a Holcim Hungaria Zrt elnök-igazgatója nyilatkozott.

NAGYIGMÁND

9. KOSZTICSÁK Szilárd: Ma a belső önkénnyel kell megküzdeni [képhír] = Népszava, okt. 7. p. 16.
- Aradi vértanúkra emlékeztek. Áder János köztársasági elnök Nagyigmádon rőtta le kegyeletét.

OROSZLÁNY

10. ÚJ sportcsarnok épül Oroszlányban = Népszava, okt. 16. p. 15.
- Takács Károly Oroszlány polgármestere bejelentette, hogy új sportcsarnok épül a városban, állami támogatással.

TATA

11. FIEDLER Annamária: Évadzáró vizitúra az Által-éren. Tatától Dunaalmásig limányokon keresztül vezet a kenusok, kajakosok útja. Amikor megbokrosodik a csendes folyam. Ill. = Magyar Nemzet, okt. 28. p. 14.
- Mikovinyi Sámuel emléktúra, 2013 októberében.

TATABÁNYA

12. PGI: Bővítette gyárát a Delphi Tatabányán = Magyar Hírlap, okt. 3. p. 10.
- A tatabányai Delphi autóipari elektromos csatlakozóelemeket gyártó cég csarnokbővítésre állami támogatást kapott.
13. VAJNA Erzsébet: Hőtárolóval bővül a tatabányai távfűtés = Napi Gazdaság, okt. 14. p. 18.
- Tatabánya Erőmű Kft. az ország legnagyobb hőtárolóját építi fel a városban.